

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

56. aastakäik

7. märts 2013

<u>Teatis nr</u>	<u>Sisukord</u>	<u>Lehekül</u>
	IV <i>Teave</i>	
TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT		
Euroopa Komisjon		
2013/C 66/01	Euro vahetuskurss	1
2013/C 66/02	Arvamus, mis on esitatud komitee 8. augusti 2012. aasta koosolekul otsuse eelnõu kohta, mis käsitleb juhtumit COMP/M.6314 – Telefónica UK/Vodafone UK/Everything Everywhere/JV – Raportöör: Portugal	2
2013/C 66/03	Ärakuulamise eest vastutava ametniku lõpparuanne – COMP/M.6314 – juhtumi Telefónica UK/Vodafone UK/Everything Everywhere/JV kohta	4
2013/C 66/04	Kokkuvõtte komisjoni otsusest, 4. september 2012, millega kuulutatakse koondumine siseturu ja EMP lepinguga kokkusobivaks (juhtum COMP/M.6314 – Telefónica UK/Vodafone UK/Everything Everywhere/JV) (teatavaks tehtud numbri C(2012) 6063 (final) all) ⁽¹⁾	5
2013/C 66/05	Komisjoni otsus, 6. märts 2013, millega muudetakse komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta otsust, millega luuakse eksperdirühm Euroopa satelliitnavigatsiooni süsteemide edasise tegevuskava väljatöötamiseks (tegevuskava nõuandekomitee) ⁽¹⁾	24

ET

Hind:
3 EUR⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

(Jätub pöördel)

EUROOPA MAJANDUSPIIRKONDA KÄSITLEV TEAVE

EFTA järelevalveamet

2013/C 66/06	EFTA riikide esitatav teave riigiabi kohta, mida antakse kooskõlas Euroopa Majanduspiirkonna lepingu XV lisa punktis 1j osutatud õigusaktiga (komisjoni määrus (EÜ) nr 800/2008 EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus))	25
2013/C 66/07	EFTA järelevalveameti teatis riigiabi tagasinõudmisel kehtivate intressimäärade ning viite- ja diskontomäärade kohta, mida kohaldatakse kolme EFTA riigi suhtes alates 1. jaanuarist 2013 (<i>Avaldatud vastavalt järelevalveameti 14. juuli 2004. aasta otsuse nr 195/04/COL artiklile 10 (ELT L 139, 25.5.2006, lk 37 ja EMP kaasanne nr 26/2006, 25.5.2006, lk 1)</i>)	27

V Teated

KOHTUMENETLUSED

EFTA kohus

2013/C 66/08	EFTA järelevalveameti 4. detsembril 2012 Liechtensteini Vürstiriigi vastu algatatud hagi (Kohtuasi E-14/12)	28
2013/C 66/09	EFTA järelevalveameti 30. novembril 2012 Islandi vastu algatatud hagi (Kohtuasi E-12/12)	29
2013/C 66/10	EFTA järelevalveameti 30. novembril 2012 Islandi vastu algatatud hagi (Kohtuasi E-13/12)	30

KONKURENTSIPOLIITIKA RAKENDAMISEGA SEOTUD MENETLUSED

Euroopa Komisjon

2013/C 66/11	Eelteatis koondumise kohta (Juhtum COMP/M.6869 – GM/Ispol) – Võimalik lihtsustatud korras menetlemine ⁽¹⁾	31
--------------	--	----

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

EUROOPA KOMISJON

Euro vahetuskursid⁽¹⁾

6. märts 2013

(2013/C 66/01)

1 euro =

Valuuta	Kurss	Valuuta	Kurss		
USD	USA dollar	1,3035	AUD	Austraalia dollar	1,2670
JPY	Jaapani jeen	121,85	CAD	Kanada dollar	1,3408
DKK	Taani kroon	7,4556	HKD	Hongkongi dollar	10,1099
GBP	Inglise nael	0,86440	NZD	Uus-Meremaa dollar	1,5630
SEK	Rootsi kroon	8,3159	SGD	Singapuri dollar	1,6244
CHF	Šveitsi frank	1,2301	KRW	Korea vonn	1 412,69
ISK	Islandi kroon		ZAR	Lõuna-Aafrika rand	11,7980
NOK	Norra kroon	7,4250	CNY	Hiina jüaan	8,1066
BGN	Bulgaaria leev	1,9558	HRK	Horvaatia kuna	7,5928
CZK	Tšehhi kroon	25,565	IDR	Indoneesia ruupia	12 638,96
HUF	Ungari forint	298,55	MYR	Malaisia ringit	4,0497
LTL	Leedu litt	3,4528	PHP	Filipiini peeso	53,067
LVL	Läti latt	0,7008	RUB	Vene rubla	39,9850
PLN	Poola zlott	4,1495	THB	Tai baat	38,792
RON	Rumeenia leu	4,3578	BRL	Brasiilia reaal	2,5631
TRY	Türgi liir	2,3365	MXN	Mehhiko peeso	16,5647
			INR	India ruupia	71,3700

⁽¹⁾ Allikas: EKP avaldatud viitekursid.

Arvamus, mis on esitatud komitee 8. augusti 2012. aasta koosolekul otsuse eelnõu kohta, mis käsitleb juhtumit COMP/M.6314 – Telefónica UK/Vodafone UK/Everything Everywhere/JV

Raportöör: Portugal

(2013/C 66/02)

Koondumine

1. Nõuandekomitee nõustub komisjoniga, et teatatud tehing on ettevõtjate koondumine ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses.
2. Nõuandekomitee nõustub komisjoniga, et teatatud koondumine on ühinemismääruse artikli 1 lõike 3 alusel ühenduse seisukohast oluline.

Turu määratlus

3. Nõuandekomitee nõustub sellega, kuidas komisjon on otsuse eelnõus määratlenud asjaomased toote- ja geograafilised turud.
4. Nõuandekomitee nõustub eelkõige sellega, et tehingut on vaja hinnata järgmiste turgude osas:
  - a) mobiilimaksete platvormide hulgemüügiturg, vähemalt Ühendkuningriigis;
  - b) turvalise talletamise turg, vähemalt Ühendkuningriigis;
  - c) klientidele pakutavate mobiilimaksete teenuste jaemüügiturg, vähemalt Ühendkuningriigis;
  - d) reklaamiteenuste turg, vähemalt Ühendkuningriigis;
  - e) mobiilreklaami vahendusteenuste turg, vähemalt Ühendkuningriigis;
  - f) hulgisõnumite saatmise teenuste jaemüügi ja hulgemüügi turg, vähemalt Ühendkuningriigis;
  - g) andmeanalüüsiteenuste turg, vähemalt Ühendkuningriigis;
  - h) mobiiltelefonisideteenuste jaemüügiturg Ühendkuningriigis.

Konkurentsialaste tagajärgede hindamine

Vertikaalne mõju

5. Nõuandekomitee nõustub komisjoni arvamusel, et välja pakutud tehing ei põhjusta tõenäoliselt kooskõlastamata ja kooskõlastatud vertikaalseid mõjusid, mis takistaksid märkimisväärselt tõhusat konkurentsi vähemalt Ühendkuningriigi mobiilimaksete platvormide hulgemüügiturul.
6. Nõuandekomitee nõustub eelkõige komisjoni hinnanguga, et teatise esitanud pooled ei ole tõenäoliselt
  - a) tehniliselt suutelised olulisel määral sulgema konkureerivate mobiilimaksete pakkujate turulepääsu,
  - b) kaubanduslikult suutelised olulisel määral sulgema konkureerivate mobiilimaksete pakkujate turulepääsu ja
  - c) pooltel ei ole ühepoolseid või kooskõlastatud stiimuleid konkureerivate mobiilimaksete pakkujate turulepääsu sulgemiseks.

7. Nõuandekomitee nõustub komisjoni arvamusega, et välja pakutud tehing ei põhjusta tõenäoliselt kooskõlastamata ja kooskõlastatud vertikaalseid mõjusid, mis takistaksid märkimisväärselt tõhusat konkurentsi vähemalt Ühendkuningriigi hulgisõnumite saatmise teenuste jaemüügi ja hulgimüügi turul.

Konglomeraatmõju

8. Nõuandekomitee nõustub komisjoni arvamusega, et välja pakutud tehing ei põhjusta tõenäoliselt kooskõlastamata ja kooskõlastatud mõjusid, mis takistaksid märkimisväärselt tõhusat konkurentsi vähemalt Ühendkuningriigi mobiiltelefonisideteenuste jaemüügiturul.

Horisontaalne mõju

9. Nõuandekomitee nõustub komisjoni arvamusega, et välja pakutud tehing ei põhjusta tõenäoliselt horisontaalmõju, mis takistaks märkimisväärselt tõhusat konkurentsi asjaomastel turgudel.

Kokkuvõte

10. Nõuandekomitee nõustub komisjoni arvamusega, et välja pakutud tehing ei takista tõenäoliselt märkimisväärselt konkurentsi siseturul või selle olulises osas, ja seega tuleb nimetatud tehingut pidada siseturuga ja EMP lepingu toimimisega kokkusobivaks vastavalt ühinemismääruse artikli 2 lõikele 2 ja artikli 8 lõikele 1 ning EMP lepingu artiklile 57.
-

Ärakuulamise eest vastutava ametniku lõpparuanne ⁽¹⁾**COMP/M.6314 – juhtumi Telefónica UK/Vodafone UK/Everything Everywhere/JV kohta**

(2013/C 66/03)

Euroopa Komisjon sai 6. märtsil 2012 ühinemismääruse ⁽²⁾ artikli 4 kohase teatise kavandatava koondumise kohta, mille raames ettevõtjad *Telefónica UK Limited*, *Vodafone Group plc* ja *Everything Everywhere Limited* (mida ühiselt kontrollivad *France Télécom* ja *Deutsche Telekom*) omandavad ühiskontrolli ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses ühissettevõtjana käsitatava uue ettevõtja üle, mis hakkab pakkuma mitmesuguseid mobiilkaubandusteenuseid Ühendkuningriigis. Komisjon võttis 13. aprillil 2012 vastu otsuse algatada menetlus vastavalt ühinemismääruse artikli 6 lõike 1 punktile c.

14. juunil ja 10. juulil 2012 sain ma taotlused vastavalt ettevõtjatelt *Hutchinson 3G UK Limited (Three UK)* ja *Lloyds Banking Group*, kes soovisid huvitatud kolmandate isikutena ärakuulamist vastavalt ühinemismääruse artikli 18 lõikele 4. *Three UK* ja *Lloyds Banking Group* näitasid menetluse käigu vastu üles piisavat huvi. Teavitatud koondumine mõjutab tõenäoliselt nende konkurentsivõimet mobiilmaksete teenuste osutamisel Ühendkuningriigis. *Lloyds Banking Group* on tulevase ühissettevõtte jaoks ka potentsiaalne klient. Mõlemad ettevõtjad on menetlusele mitmel viisil kaasa aidanud. Seepärast andsin ma teatise esitanud pooltele teada oma otsusest tunnistada ettevõtjaid *Three UK* ja *Lloyds Banking Group* huvitatud kolmandate isikutena.

Uurimise peamises etapis kogutud täiendavate tõendite põhjal jõudsid komisjoni talitused järeldusele, et kavandatav tehing ei takista märkimisväärselt tõhusat konkurentsi siseturul ning on seetõttu kokkusobiv siseturu ja EMP lepinguga. Seepärast ei saadetud teatise esitajatele vastuväiteid.

Otsuse eelnõu kohaselt pole koondumiseks takistusi. Mulle ei ole menetlusõiguste tõhusa kasutamise kohta saabunud kaebusi ei teatise esitanud pooltelt ega muudelt isikutelt. Otsuse eelnõus ei ole esitatud vastuväiteid, mille kohta pooled ei ole saanud oma seisukohti esitada. Seoses sellega olen seisukohal, et kõnealuse juhtumi puhul oli kõigi osaliste menetlusõiguste tõhus kasutamine tagatud.

Brüssel, 8. august 2012

Michael ALBERS

⁽¹⁾ Vastavalt Euroopa Komisjoni presidendi 13. oktoobri 2011. aasta otsuse (ärakuulamise eest vastutava ametniku ülesannete ja pädevuse kohta teatavates konkurentsimenetlustes) artiklitele 16 ja 17 (ELT L 275, 20.10.2011, lk 29).

⁽²⁾ Nõukogu määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).

Kokkuvõtte komisjoni otsusest,**4. september 2012,****millega kuulutatakse koondumine siseturu ja EMP lepinguga kokkusobivaks****(Juhtum COMP/M.6314 – Telefónica UK/Vodafone UK/Everything Everywhere/JV)***(teatavaks tehtud numbri C(2012) 6063 (final) all)***(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)****(EMPs kohaldatav tekst)**

(2013/C 66/04)

Teksti on osaliselt redigeeritud, et vältida konfidentsiaalse teabe avalikustamist. Sellised osad on nurksul-gudes ja tärniga tähistatud.

Komisjon võttis 4. septembril 2012 vastavalt nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrusele (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle,⁽¹⁾ eriti selle artikli 8 lõikele 1, vastu otsuse ühinemist käsitleva juhtumi kohta. Otsuse mittekonfidentsiaalne täisversioon on juhtumi autentse keeles ja komisjoni töökeeltes kättesaadav konkurentsi peadirektoraadi veebisaidil aadressil

http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html

I. MENETLUS

- (1) 6. märtsil 2012 sai komisjon määruse (EÜ) nr 139/2004 („ühinemismäärus“) artiklile 4 vastava teatise kavandatava koondumise kohta, mille kohaselt ettevõtjad Everything Everywhere Limited („Everything Everywhere“), Telefónica UK Limited („Telefónica UK“) ja Vodafone Group Plc („Vodafone Group“) (koos „teatise esitanud pooled“) omandavad ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses ühiskontrolli uue ettevõtja üle, milleks on ühissettevõtja („JV Co“), kes hakkab pakkuma mitmesuguseid mobiilkaubanduse („m-kaubandus“) teenuseid Ühend- ning riigis tegutsevatele ettevõtjatele („tegevus“).
- (2) Kooskõlas ühinemismääruse artikli 1 lõikega 2 on tegevus ELi seisukohalt oluline.
- (3) Pärast esmast hindamist jõudis komisjon järeldusele, et tehing kuulub ühinemismääruse reguleerimisalasse ning avaldas tõsist kahtlust selle kokkusobivuse suhtes siseturu ja EMP lepinguga. Seetõttu algatas komisjon 13. aprillil 2012 menetluse kooskõlas ühinemismääruse artikli 6 lõike 1 punktiga c (edaspidi „menetluse alustamise otsus“).
- (4) Teatise esitanud pooled esitasid mitu eraldi esildist, milles vastasid konkreetsetele küsimustele, mis tõstatati menet- luse alustamise otsuses.

- (5) 2. mail 2012 palusid teatise esitanud pooled pikendada teise etapi uurimistähtaega 17 tööpäeva vastavalt ühine- mismääruse artikli 10 lõike 3 teisele lõigule.

II. TEATISE ESITANUD POOLED

- (6) Everything Everywhere on ühissettevõtte, mis asutati T-Mobile UK ja Orange UK ühinemise teel, mis tunnistati siseturuga kokkusobivaks komisjoni 1. märtsi 2010. aasta otsusega juhtumis COMP/M.5650 – T-Mobile/Orange⁽²⁾. Everything Everywhere'i üle omavad täielikku kontrolli France Télécom ja Deutsche Telekom, kes tegelevad tava- ja mobiiltelefonisideteenustega mitmes ELi liikmes- riigis ja mujal maailmas.
- (7) Telefónica UK on Telefónica S.A. täistütarettevõtja ja kuulub kontserni Telefónica Group, mis pakub peamiselt tava- ja mobiiltelefonisideteenuseid mitmes ELi liikmes- riigis ning samuti paljudes riikides väljaspool Euroopat, eriti Ladina-Ameerikas.
- (8) Vodafone Group on mobiilsidevõrkude käitamise ja nendega seonduvate telekommunikatsiooniteenuste osutamisega tegeleva kontserni valdusettevõtja. Vodafone Groupil on osalus 30 mobiilsideoperaatori kapitalis üle maailma. Vodafone Group tegutseb väljaspool Euroopa Liitu tema täisomandis või ainukontrolli all olevate tü- tarettevõtjate kaudu ning peale selle on tal sidemed part- nervõrkudega veel neljakümnes riigis, sh Euroopa Liidu

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1 (edaspidi „ühinemismäärus“).

⁽²⁾ Punkt 239.

riikides. Vodafone UK Limited („Vodafone UK”) on Vodafone Groupi täisomandis ja ainukontrolli all olev tütar-ettevõtja, mis tegutseb peamiselt Ühendkuningriigi mobiiltelefonide jaoturul.

(9) JV Co pakuks mitmesuguseid teenuseid, mis on suunatud äriklientidele Ühendkuningriigis. Ükski JV Co tegevusala ei oleks otse tarbijatele suunatud. JV Co osutaks teenuseid teatise esitanud pooltele ja ka kolmandatest isikutest mobiilsideoperaatoritele („teenuse kasutajad”). Täpsemalt kavatakse JV Co pakkuda järgmisi teenuseid:

a) platvormi pakkumine, mis võimaldaks osutada (näiteks maksete või piletimüügiga seotud) tehinguteenuseid nii väljaspool võrgukeskkonda lähiväljasidet (*Near Field Communication*, NFC) võimaldava mobiiltelefoniga kaudu kui ka võrgukeskkonnas interneti teel („maksete platvorm”) ⁽³⁾. Maksete platvorm toetaks mitmesuguste seonduvate lähiväljasideteenuste pakkumist, sh maksmist kauplustes, piletimüüki ja juurdepääsuteenuseid ning samuti vautšerite ja püsikliendi-teenuseid, võimaldades pakkuda tarbijatele digitaalsete kuponge („tehingud”). Selliseid teenuseid osutatakse äriettevõtetele, sh pankadele, teistele maksekaartide (krediit-, deebet-, kiipkaardid jne) väljastajatele, püsikliendi-kaartide väljastajatele, piletimüüjatele ja teistele jaettevõtjatele („teenuse osutajad”);

b) mobiilurundusplatvormi teenuste osutamine ja sisseostmine ühe kontaktpunkti pakkumiseks reklaamijatele ja meediaettevõtjatele, kes soovivad töötada välja reklaamikampaaniaid, mis on suunatud mobiilsideoperaatorite ja virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorite (koos „mobiilsideoperaatorid”) klientidele kas tõukesõnumite, kupongide ja vautšerite või reklaamipinna müügi näol;

⁽³⁾ Mobiilimakseid kirjeldatakse tavaliselt kahe käsitluse alusel: i) ümbrisrahakott: minimaalselt annab ümbrisrahakott tarbijale ülevaate kõikidest rakendustest, mis on laetud turvaelementi, ja võimaldab tal valida, millised maksekaardid on sisse või välja lülitatud ning millist neist eelistada. Selline mobiilimakse toimib nagu tarbija kõikide virtuaalsete maksekaartide (graafilise kasutajaliidese komponent) hoidja ning võimaldab konfigureerida isegi eri kaartide väljastajate turvaelementi (tehniline komponent) samamoodi nagu siis, kui tarbijal oleks mitu maksekaarti füüsiliselt oma rahakotis; ii) rakendusepõhine rahakott: sisaldab ainult üht rakendust, mis võib sisaldada mitut kaarti, kuid ainult ühelt väljastajalt. Iga üksikut turvaelementi salvestatud kaarti (näiteks maksekaarti) esindab vastav (graafilise kasutajaliidese) rakendus mobiiltelefonis. Seega on ühele teenusepakkujale kuuluv kaart telefonis näha eraldi rakendusena. Füüsilises mõttes oleks see nagu plastikkaart.

c) andmeanalüüsiteenuste pakkumine JV Co tehingute ja reklaamiklientidele andmete põhjal, mis on kogutud tehingu- ja reklaamiteenuste käigus ⁽⁴⁾.

III. ASJAOMASED TURUD

3.1. Asjaomased tooteturud

Mobiilimaksete platvormide hulgemüügiturg

(10) Määratleda saaks mobiilimaksete platvormide asjaomase hulgemüügituru, ⁽⁵⁾ mis eristub klientidele pakutavate mobiilimaksete teenuste jaemüügiturust. Kuid käesolevas otsuses võib selle jätta tegemata, sest tegevus ei kahjustaks olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse tooteturu määratluse järgi.

Turvalise talletamise turg

(11) Mobiilimaksete puhul on vajalik andmete, eriti makse- mandaatide turvaline talletamine. Sellise talletamise võib põhimõtteliselt tagada mitmel viisil, näiteks pilves talletamisega ja turvaelemendil talletamisega, mille võib paigaldada mobiiltelefoni eri kohtadesse.

(12) Komisjon ei välista, et vahet saaks teha ka mobiilimaksete platvormi teenuste hulgemüügiturul ja ainult turvalise talletamise pakkumise turul. Ent turvalise talletamise pakkumise turg ei hõlmaks üksnes turvalise talletamise pakkumist SIM-kaartidel, vaid hõlmaks sellele lisaks vähemalt turvalist talletamist sisseehitatud turvaelementidel ja

⁽⁴⁾ JV Co tegutseks ka virtuaalsete tehingute töötajana, võimaldades jaemüüjatel analüüsida tarbijate jaemüügiturust. Tegelikult ei töötleks JV CO tehinguid ise. Selle asemel teeks JV Co koostööd olemasolevate kolmandatest isikutest tehingute töötajatega, tegutsedes vahendajana eesmärgiga koguda põhiandmeid mobiilimaksete kasutajate internetis ja materiaalselt tehtud ostude kohta koos teatud andmetega kasutaja kohta. Seejärel saadaks JV Co sellise teabe lisaväärtusega teenusena tagasi asjaomasele kaupmehele. Kuigi tegemist ei ole asjaomase tooteturuga (sest JV Co teenuseid virtuaalsete tehingute töötajana ei pakuta eristuva tootepakkumisena), on sellised teenused seotud JV Co reklaami- ja andmeanalüüsiteenustega.

⁽⁵⁾ Mitu ettevõtjat (Ericsson, Microsoft jt) pakuvad toodet, mida nimetatakse ka tootemargita rahakotiks. Nende ettevõtete eesmärk oli pakkuda turuosalistele IT-taristut tehingute, vautšerite lunastamise ja andmeanalüüsi lihtsustamiseks, et tuua turule tootemargita rahakott. Seega sarnaneb tootemargita rahakottide pakkumine mobiilimaksete platvormi pakkumisele, mida JV Co ise tahab kolmandatest isikutest mobiilsideoperaatorite/virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatoritele pakkuda. Veelgi enam, sellised ettevõtjad, nagu ka JV Co, tegutsevad turul ainult hulgemüügi tasandil ja seega erineks mobiilimaksete platvormi teenuste hulgemüügituru pakkumise pool oluliselt lõppklientidele mobiilimaksete teenuste jaemüügi pakkumise poolest.

miks mitte ka mobiiltelefoni lisaseadmetes olevatel turvaelementidel ning pilvepõhistes lahendustes.

mobiilimaksed, sest tegevus ei kahjustaks olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse tooteturu määratluse järgi.

- (13) Igal juhul saab käesolevas otsuses jätta lahtiseks selle, kas turvalise talletamise turg hõlmab ka turvalist talletamist mobiiltelefoni lisaseadmetes olevatel turvaelementidel või pilvepõhistes lahendustes, sest tegevus ei kahjustaks olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse tooteturu määratluse järgi.

Klientidele pakutavate mobiilimaksete teenuste jaemüügitur

- (14) Teatise esitanud pooled leiavad, et klientidele pakutavate mobiilimaksete teenuste järgnev jaemüügitur on olemas. JV Co ise sellel turul ei tegutse. Selle asemel võimaldab JV Co mobiilimaksete platvormide hulgemüügi pakkumine teatise esitanud pooltel ja teistel teenusekasutajatel pakkuda individualiseeritud mobiilimakseid jaemüügiks, kasutades JV Co maksete alusplatvormi.

- (15) Turu-uuringu ajal hindas komisjon eeskätt järgmist:

- a) kas mobiilimaksete teenuste pakkumise jaemüügitur (mis hõlmab mobiilimakseid nii võrgukeskkonnas kui ka võrguväliselt) moodustaks eraldi turu olemasolevatest interneti teel teostatavatest makseteenustest (krediit- ja deebetkaartide, PayPali jne teel, interneti, lauaarvuti, tahvelarvuti või mobiiltelefoni kaudu);
- b) kas mobiilimaksete teenuste pakkumise jaemüügitur (mis hõlmab mobiilimakseid nii võrgukeskkonnas kui ka võrguväliselt) moodustaks eraldi turu olemasolevatest võrguväliselt tehtavatest maksetest (lähiväljasidet võimaldavad krediit- ja deebetkaardid ning tavapärased maksevahendid, nagu krediit- ja deebetkaardid ning sularaha);
- c) kas mobiilimaksete teenuste jaemüügitur tuleks jagada veelgi täpsemalt võrgukeskkonnas ja võrguväliselt tehtavateks mobiilimakseteks.

- (16) Komisjon leiab, et praegu kasutusel olevad võrgupõhised makseviisid ja mobiilimaksed võivad kuuluda eri asjaomaste tooteturgude alla. Kuid käesolevas otsuses võib jätta lahtiseks selle, kas praegu kasutusel olevad võrgupõhised makseviisid on osa samast turust, kuhu kuuluvad

- (17) Komisjon leiab, et tõenäoliselt kasutatakse lähitulevikus mobiilimakseid kõrvuti mittemobiilsete maksevahenditega, sealhulgas lähiväljasidet võimaldavate ning mittevõimaldavate krediit- ja deebetkaartidega. Tarbijad soovivad ka edaspidi kasutada mitut maksevahendit ning maksevahendite pakkujad ja jaemüüjad on ka edaspidi huvitatud selliste maksevahendite pakkumisest ja vastuvõtmisest, mida nende kliendid kasutavad. Isegi siis, kui sellistel maksevahenditel on tunnuseid, mis eristavad neid mobiilimaksetest, esineb väga tõenäoliselt teatud määral asendatavust, eriti mobiilimaksete ja lähiväljasidet võimaldavate krediit- ja deebetkaartide vahel, mis annab märku sellest, et praegu kasutusel olevad mitteinternetipõhised maksevahendid võivad avaldada konkrentsisurvet mobiilimaksete teenuste jaemüüjatele. See tekitab omakorda kaudse konkrentsipiirangu mobiilimaksete platvormide hulgemüüjatele. Kuid käesolevas otsuses võib jätta lahtiseks selle, kas praegu on võrguvälised maksed osa mobiilimaksetega samast turust, sest tegevus ei kahjusta olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse tooteturu määratluse järgi.

- (18) Lõpetuseks leiab komisjon, et vähemalt praegu tõenäoliselt ei ole võrgukeskkonnas ja võrguväliselt tehtavad mobiilimaksed ühe ja sama asjaomase tooteturu osa. Kuigi lühikeses/keskpikas perspektiivis ei ole edasised arengusuundumused täiesti selged,⁽⁶⁾ võib käesolevas otsuses jätta lahtiseks selle, kas võrgukeskkonnas ja võrguväliselt tehtavad mobiilimaksed on osa ühest ja samast turust, sest tegevus ei kahjusta olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse tooteturu määratluse järgi.

Reklaamiteenuste turg

- (19) JV Co tegutseks digitaalse reklaammaterjali müügi vahendajana: ta pakuks reklaamijatele, agentuuridele ja teistele n-ö ühest kohast kupongide ja pakkumiste või tootemargi reklaamikampaaniate saatmist kõikide osalevate mobiilsideoperaatorite / virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorite valitud klientide mobiiltelefonidesse ühe kampaania raames.

⁽⁶⁾ See on kooskõlas komisjoni Rohelise Raamatuga „Euroopa integreerituma kaardi-, interneti- ja mobiilimaksete turu saavutamise”, milles nenditakse, et piir e-maksete ja m-maksete vahel on hägune ja võib tulevikus muutuda veelgi hägusemaks. Vt Rohelise raamatu punkti 2.4 veebiaadressil <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0941:ET:NOT>

(20) Täpsemalt pakuks JV Co järgmisi teenuseid:

- a) tõuke-SMS: JV Co saadaks lühisõnumeid osalevate mobiilsideoperaatorite / virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorite klientidele, kes on välja valitud reklaamipakkumisteks või sõnumite saatmiseks;
- b) programmeeritavad hulgisõnumid: JV Co saadaks lühisõnumeid reklaamija enda valitud klientidele koos täiendavate andmete/rakendustega, et suurendada kampaania mõju. JV Co pakuks üksnes kõrvaltegevusena standardseid ehk programmeeritava lisarakenduse ta hulgisõnumeid;
- c) tõmbepakkumised: JV Co pakuks reklaamijatele ja agentuuridele juurdepääsu platvormidele, näiteks mobiilsideoperaatorite/virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorite rakendustele või JV Co mobiilimaksetele, teabe ja pakkumiste avaldamiseks sellises kohas, mida tarbijaid julgustatakse külastama teenuste leidmiseks, selle asemel, et saata neile pakkumisi või teavet tõuke-SMSi või -multimeediasõnumiga või mittetekstilise reklaamina;
- d) mittetekstiline reklaam mobiilsideoperaatorite / virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorite varadel: JV Co pakuks reklaamijatele reklaamivõimalusi, mis hõlmavad mittetekstilisi reklaame, riba- ja hüpikreklaame jms osalevatele mobiilsideoperaatoritele / virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatoritele kuuluvatel mobiilsetele seadmetele tehtud tarkvaralahendustel, täpsemalt mobiilimaksete rakenduses, mobiilportaalides ja rakendustes;
- e) kupongid ja vautšerid: JV Co pakuks võimalust kupon- gide ja vautšerite väljastamiseks kas sõnumite saatmise või teiste vahenditega, lunastaks need nii interneti kaudu kui ka jaemüügikohtades JV Co mobiilimaksete rakenduse või muude mobiilirakenduste kaudu ning jälgiks vajaduse korral lunastamist.

(21) JV Co ei tegeleks muude mobiilreklaami liikidega (näiteks otsingureklaami vahendusteenuste pakkumisega) ning seepärast neid selles otsuses ei käsitleta.

Mobiilreklaami vahendusteenuste turg

(22) Teatise esitanud poolte kinnitusel on asjaomane tootetur- g JV Co loomise hindamiseks digitaalreklaami vahendustee- nuste pakkumise turg Ühendkuningriigis, mis hõlmab kõiki digitaalreklaami vorme (nii turundussõnumite saat- mist e-posti, lühisõnumi või tõukesõnumi teel kui ka võrgureklaame otsinguga ja ilma), mis edastatakse kas interneti püsiühenduse või mobiilsideseadmete kaudu (ja tegelikult vaheseadmete, nagu süle- ja tahvelarvutite kaudu).

(23) Eelnevate juhtumite arutamisel on komisjon teinud vahet reklaamipinna pakkumise vahel võrgukeskkonnas ja väljaspool seda ⁽⁷⁾. Komisjon arutas ka seda, kas võrgu- reklaami turg tuleks jagada otsinguga ja otsinguta teenus- teks, ent jättis lõpuks selle küsimuse lahtiseks, sest tegevus ei tekitanud ühtegi konkurentsiprobleemi ühegi alternatiivse tooteturu määratluse järgi ⁽⁸⁾.

(24) Käesolevas otsuses võib jätta lahtiseks selle, kas mobiil- reklaam moodustab eraldi turu võrgureklaamist (otsin- guga või otsinguta reklaamist) või on see osa laiemast turust, sest tõenäoliselt ei takista tegevus olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi võimaliku tooteturu määrat- luse järgi.

Suunatud turundussõnumite saatmine mobiilreklaami raames

(25) Käesolevas otsuses võib jätta lahtiseks selle, kas turundus- sõnumite saatmine moodustab eraldi turu otsinguga ja otsinguta mobiilreklaamist või on see osa laiemast turust, sest tõenäoliselt ei takista tegevus olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi võimaliku tooteturu määratluse järgi.

Eraldi alamturgude olemasolu suunatud turundussõnumite saatmise siseselt

(26) Komisjon hindas ka seda, kas tõuke-SMSid ja program- meeritavad hulgisõnumid ühelt poolt ning IP-tõuketeevi- tused teiselt poolt moodustaksid eraldi turud.

(27) Käesolevas otsuses võib jätta lahtiseks selle, kas suunatud mobiilreklaami sõnumite eri liigid moodustavad eraldi turud või on osa laiemast turust, sest tõenäoliselt ei takista tegevus olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi võimaliku tooteturu määratluse järgi.

Mobiilreklaami vahendamine vs. otsemüük

(28) JV Co on suunatud turundussõnumite saatmise, otsinguta ja muude reklaamivormide (nagu kupongid ja vautšerid) vahendaja mobiiltelefonidesse.

(29) Turu-uuringutele toetudes on komisjon jõudnud järeldu- sele, et mobiilreklaami otsemüük piirab olulisel määral müüki läbi vahendajate. Igal juhul võib käesolevas otsuses jätta lahtiseks selle, kas mobiilreklaami otsemüügi ja vahendatud müügi turud moodustavad eraldi turud või

⁽⁷⁾ Vt komisjoni 11. märtsi 2008. aasta otsus juhtumis COMP/M.4731 – Google/DoubleClick.

⁽⁸⁾ Vt joonealust märkust 7.

on need osa laiemast turust, sest tõenäoliselt ei takista tegevus olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi võimaliku tooteturu määratluse järgi.

Üldine järeldus

- (30) Eespool märgitud toetudes järeldatakse, et JV Co reklaamitegevusega seoses võib täpse tooteturu määratluse jätta lahtiseks, sest tegevus ei takistaks olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse tooteturu määratluse järgi.

Hulgisõnumite saatmise teenuste jaemüügi ja hulgi- müügi turg

- (31) Jaemüügis hulgisõnumite saatmine on teenus, mis võimaldab ettevõtjatel (nagu jaemüüjad või finantsasutused) saata oma klientidele suurel hulgal tekstisõnumeid (tingimusel, et nad on valinud selliste sõnumite saamise võimaluse oma mobiiltelefonis). Teenust saab kasutada turundussõnumite saatmiseks, ent praegu kasutatakse seda peamiselt klientide üldiseks teavitamiseks. Näiteks võib pank kasutada hulgisõnumite saatmise jaemüügiteenust oma klientidele lühikeste kontoteatiste või pettuste eest hoiatuste saatmiseks.
- (32) Sõnumite saatmine lühisõnumiteenuse kaudu sihtsaajatele nõuab ühenduvust ühe või mitme mobiilsidevõrguga ja selliste sõnumite füüsilist kohaletoimetamist asjaomastele mobiilabonentidele. Seda teenust nimetatakse hulgisõnumite saatmise hulgi- jaemüügiks. Teenus koosneb kahest olulisest osast: esiteks saatja (JV Co või mobiilsidevõrgu koondaja, kellega sihtsaaja on liitunud – koduvõrk) sõnumi edasitoimetamine ja teiseks kättetoimetamine koduvõrgu kaudu saaja mobiiltelefoni.
- (33) Teatise esitanud pooled leiavad, et hulgisõnumite jaemüügiteenuste turg ja hulgisõnumite saatmise hulgi- jaemüügiteenuste turg on eraldi turud, mis on eelnev sisend JV Co turundussõnumite saatmise teenusteks.
- (34) Turu-uuringu põhjal moodustavad hulgisõnumite saatmise jaemüügiteenused eraldi turu turundussõnumite aktiivsest saatmisest. Esimene on võimaliku hulgisõnumite saatmise teenuste hulgi- jaemüügiturule järgnev turg. Kuid käesolevas otsuses võib jätta täpse turu määratluse lahtiseks, sest tõenäoliselt ei takista tegevus olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi võimaliku tooteturu määratluse järgi.

Andmeanalüüsiteenuste turg

- (35) Lisaks tehingu- ja reklaamiteenustele pakub JV Co oma klientidele andmeanalüüsiteenuseid. Teatise esitanud pooled ei näe ette, et JV Co pakub andmeanalüüsiteenuseid eraldi tootena. JV CO kavatab koguda ja analüüsida andmeid, mis saadakse tehingu- ja reklaamiteenuste

osutamisest eesmärgiga anda oma klientidele väärtuslikku teavet tarbijate käitumise kohta. JV Co andmeanalüüsisiga seotud tegevus hõlmab kolme põhielementi: aruannete analüüsimine, andmete analüüsimine äritegevuse arendamiseks ja püsikliendi andmete analüüsimine.

- (36) Teatise esitanud poolte arvates osaleks JV Co andmeanalüüsiteenuste pakkumise turul seoses võrgureklaami ja võrguvälise reklaami ning tehinguteenustega. Nende arvates ei ole üldist andmeanalüüsiteenuste pakkumise turgu kõnealuse juhtumi puhul vaja segmentida.
- (37) Kõnealuse tegevuse kontekstis hindas komisjon, kas mobiilreklaami puhul oleks olemas eraldi tooteturundus- jaemüügiteenuste osutamiseks.
- (38) Peale selle hindas komisjon, kas mobiilsidekeskkonnas võiks olla eraldi turg turu-uuringu teenustele (mille eesmärk on mõõta ja mõista tarbijate ostukäitumist) ja turuteabe teenustele (mille eesmärk on pakkuda andmeid üksikute klientide kohta vanuse, sotsiaalse kuuluvuse, tegevuse, aadressi jne järgi otseselt turunduseesmärkidel).
- (39) Igal juhul võib käesolevas otsuses jätta täpse tooteturu määratluse lahtiseks, sest tegevus ei kahjusta olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse tooteturu määratluse järgi.

Mobiiltelefonisideteenuste jaemüügiteenuste turg

- (40) Mobiilsideoperaatorid müüvad sellel turul lõppklientidele riigisiseseid ja rahvusvahelisi kõnesid, lühisõnumiteenust (sh multimeediasõnumeid), mobiilset internetiühendust andmete- ja juurdepääsu sisule mobiiltelefonivõrgu kaudu.
- (41) Eelnevates otsustes⁽⁹⁾ ei jaotanud komisjon lõppklientidele mobiilsideteenuste pakkumise turgu eraldi alamturgudeks klientide liigi (äri- või erakliendid, järelemaksuabonentid või ettemaksu teinud kliendid) või võrgutehnoloogia liigi (2G/GSM või 3G/UMTS) alusel. Seepärast

⁽⁹⁾ Vt komisjoni 1. märtsi 2012. aasta otsus juhtumis COMP/M.5650 – T-Mobile/Orange, punkt 24; komisjoni 27. novembri 2007. aasta otsus juhtumis COMP/M.4947 – Vodafone / Tele2 Italy / Tele2 Spain, punkt 14; komisjoni 26. aprilli 2006. aasta otsus juhtumis COMP/M.3916 – T-Mobile Austria / Tele ring, punkt 18; komisjoni 24. septembri 2004. aasta otsus juhtumis COMP/M.3530 – TeliaSonera/Orange, punkt 13, ja komisjoni 16. septembri 2003. aasta otsus juhtumis COMP/M.3245 – Vodafone/Singlepoint, punkt 12.

hindas komisjon eelnevaid juhtumeid lõppkasutajatele mobiiltelefonivõrgu teenuste osutamise ühtse turu alusel.

- (42) Käesolevas otsuses võib jätta lahtiseks selle, kas on olemas selgesti eristuvad alamturud lõppkasutajatele mobiiltelefonivõrgu teenuste osutamiseks, sest tegevus ei kahjusta olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse tooteturu määratluse järgi.

3.2. Asjaomased geograafilised turud

Mobiilimaksete platvormide hulgemüügiturg

- (43) Teatise esitanud pooled leiavad, et asjaomane geograafiline turg mobiilimaksete platvormide hulgemüügiks on oma ulatuselt vähemalt siseriiklik, hõlmates tervet Ühendkuningriiki.

- (44) Turu-uuringu põhjal leiab komisjon, et käesoleva juhtumi puhul tundub mobiilimaksete platvormide hulgemüügituru geograafiline ulatus olevat vähemalt siseriiklik (Ühendkuningriik) ja võimalik, et isegi sellest laiem. Kuid käesolevas otsuses võib jätta lahtiseks selle, kas mobiilimaksete platvormide hulgemüügituru ulatus on siseriiklikust laiem, sest tegevus ei kahjusta olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi asjaomase geograafilise turu määratluse järgi.

Turvalise talletamise turg

- (45) Teatise esitanud pooled ei käsitlenud turvalise talletamise turgu ega selle geograafilist ulatust.
- (46) SIM-kaardis asuva turvaelemendi turvalise talletamise pakkumine tundub olevat tihedalt seotud mobiiltelefoniside jaemüügitenuste osutamise, turgudega, mille kohta komisjon on oma eelmistes otsustes järeldanud, et need on geograafiliselt ulatusel siseriiklikud⁽¹⁰⁾.
- (47) Teiselt poolt on sissehitatud turvaelementidele turvalise talletamise pakkumine geograafiliselt ulatuselt oluliselt laiem, sest sissehitatud turvaelementide väljastajad, eriti algseadmete valmistajad ja operatsioonisüsteemide pakkujad, ning võib-olla ka väliste turvaelementide väljastajad ning pilvepõhise turvalise talletamise pakkujad tegutsevad

ülemaailmselt. Seepärast võib neil olla võimalik sõlmida mobiilimaksete teenuste jaemüüjatega või mobiilimaksete platvormide hulgemüüjatega lepinguid turvalise talletamise pakkumiseks laiemalt kui siseriiklikult.

- (48) Komisjon on seisukohal, et kõnealuse juhtumi puhul paistab võimalik turvalise talletamise pakkumise turg geograafiliselt ulatuselt olevat vähemalt siseriiklik (Ühendkuningriik). Käesoleva tegevuse tähenduses võib siiski jätta võimaliku geograafilise turu täpse määratluse turvalise talletamise pakkumiseks lahtiseks, sest kavandatav tegevus ei kahjusta olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi asjaomase geograafilise turu määratluse järgi.

Klientidele mobiilimaksete teenuste osutamise jaemüügiturg

- (49) Teatise esitanud pooled leiavad, et asjaomane mobiilimaksete teenuste jaemüügiturg on geograafiliselt ulatuselt vähemalt siseriiklik. Nad ei näe ette mobiilimaksete aktiivset pakkumist tarbijatele väljaspool Ühendkuningriiki, mis kinnitab asjaolu, et maksekaardid ja mobiilimaksete kaudu pakutavad teenused on seotud teenuste osutajatega Ühendkuningriigis.
- (50) Samas eeldavad teatise esitanud pooled, et nende konkurendid, nagu Google ja PayPal, pakuvad selliseid teenuseid tarbijatele mitmes riigis⁽¹¹⁾ ja tegutsevad seega ülemaailmselt. Nad on seisukohal, et kuna puudub alus piirkondliku ja kohaliku turu kindlaksmääramiseks, võib jätta lahtiseks selle, kas asjaomane klientidele pakutav mobiilimaksete teenuste jaemüügiturg võib olla siseriiklikust laiem.
- (51) Turu-uuringule toetudes on komisjon kõnealuse juhtumi puhul seisukohal, et mobiilimaksete teenuste jaemüügiturg tundub geograafiliselt ulatuselt olevat vähemalt siseriiklik (Ühendkuningriik). Käesolevas juhtumis võib jätta klientidele pakutavate mobiilimaksete teenuste jaemüügituru täpse geograafilise määratluse siiski lahtiseks, sest tegevus ei kahjusta olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi asjaomase geograafilise turu määratluse järgi.

⁽¹⁰⁾ Vt komisjoni 24. septembri 2004. aasta otsus juhtumis COMP/M.3530 – TeliaSonera AB / Orange AS, punkt 16, ja komisjoni 24. oktoobri 2005. aasta otsus juhtumis COMP/M.3920 – France Telecom / Amena, punkt 20.

⁽¹¹⁾ Peale selle püüdlevad teatise esitanud pooled selle poole, et tagada JV Co mobiilimaksete koostalitlusvõime teiste ELi liikmesriikide eri algatustega mobiilimaksete vallas, et võimaldada kasutajatel teha mobiilimakseid Euroopa Liidus (ja võib-olla ka mujal) reisides.

Reklaamiteenuste turg

- (52) Seoses JV Co pakutavate reklaamiteenustega (ja võimalike alamturgudega) väidavad teatise esitanud pooled, et geograafilise turu määratlus hõlmab vähemalt tervet Ühendkuningriiki või võib olla isegi laiem.
- (53) Turu-uuringut arvesse võttes leiab komisjon, et reklaamiteenuste geograafiline turg ja selle võimalikud alamturud tunduvad olevat ulatuselt siseriiklikud (Ühendkuningriik). Käesolevas otsuses võib jätta geograafilise turu täpse määratluse siiski lahtiseks, sest tegevus ei kahjusta olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi võimaliku geograafilise turu määratluse järgi.

Hulgisõnumite saatmise teenuste jaemüügi- ja hulgi-müügiturg

- (54) Teatise esitanud pooled leiavad, et asjaomase hulgisõnumite saatmise teenuste jaemüügituru geograafiline ulatus on vähemalt siseriiklik, hõlmates tervet Ühendkuningriiki.
- (55) Hulgisõnumite saatmise teenuste (võimaliku) jaemüügituru geograafiline ulatus tundub olevat siseriiklik (Ühendkuningriik) või isegi laiem; hulgisõnumite saatmise teenuste (võimalik) hulgi-müügiturg tundub olevat siseriiklikust laiem.
- (56) Nii hulgisõnumite saatmise teenuste jaemüügi- kui ka hulgi-müügituru täpse geograafilise määratluse võib kõnealuse juhtumi puhul jätta lahtiseks, sest tegevus ei kahjusta olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse geograafilise turu määratluse järgi.

Andmeanalüüsiteenuste turg

- (57) Teatise esitanud pooled leiavad, et andmeanalüüsiteenuste turu (ja selle asjaomaste alamturgude) geograafiline ulatus on vähemalt siseriiklik, hõlmates tervet Ühendkuningriiki.
- (58) Käesolevas otsuses võib geograafilise turu täpse määratluse jätta lahtiseks, sest tegevus ei kahjusta olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse geograafilise turu määratluse järgi.

Mobiiltelefonisideteenuste jaemüügiturg

- (59) Eelmistes otsustes⁽¹²⁾ leidis komisjon, et asjaomane geograafiline turg (ja iga võimalik alamturg) mobiiltelefonisideteenuste pakkumiseks lõppkliendidele on ulatuselt

siseriiklik. See järeldus tugines asjaolule, et mobiilikõnede tariifid kehtivad riiklikul tasandil ja reguleerimine (sagedusspektrite eraldamine, numbrite määramine ja kõnede suunamine teistesse võrkudesse) toimub samuti siseriiklikult.

- (60) Komisjon leiab, et samalaadselt tema eelmiste otsustega piirdub geograafiline turg Ühendkuningriigiga.

IV. KONKURENTSIMÕJU HINDAMINE

4.1. Sissejuhatus

- (61) Ühinemismääruse artikli 2 lõigete 2 ja 3 kohaselt peab komisjon hindama, kas kavandatav koondumine takistaks olulisel määral tõhusat konkurentsi ühisturul või selle olulises osas⁽¹³⁾. Sellega seoses on komisjon hinnanud kõiki turge, mida tegevus mõjutab.
- (62) Mobiilsete tehinguteenuste puhul on tehinguga seotud asjaomased hinnatavad turud mobiilimaksete platvormide teenuste pakkumise eelnev turg, turvalisele talletamisele juurdepääsu turg, klientidele pakutavate mobiilimaksete jaemüügi järgnev turg ning mobiiltelefonisideteenuste jaemüügiturg. Kõikide nende turgude geograafiline ulatus hõlmab vähemalt Ühendkuningriiki ja võib olla laiem⁽¹⁴⁾.
- (63) JV Co reklaamiteenuste puhul on asjaomased turud tegevuse konkurentsimoju hindamisel mobiilreklaami vahendamise turg ja selle võimalikud alamturud ning samuti hulgisõnumite saatmise teenuste jaemüügi- ja hulgi-müügiturud. Peale selle on kõnealusel juhtumil konkurentsimoju hindamise puhul asjaomane andmeanalüüsi turg koos selle võimalike alamturgudega.
- (64) Peamiselt on komisjon oma turu-uuringus keskendunud tegevuse tulemusel tekkiva konkurentsi kahjustamise tõenäosuse hindamisele turu sulgemise võimalike strateegiate tagajärjel, võttes eriti arvesse väga tugevaid positsioone, mis teatise esitanud pooltel üheskoos on Ühendkuningriigi mobiiltelefonisidete jaemüügiturul. Selle tõttu hinnatakse sellega seoses esmalt tegevuse mittehoriisontaalset mõju mobiilimaksete ja hulgisõnumite turgudele ning seejärel käsitletakse tegevuse võimalikku horisontaalset mõju mobiilimaksete platvormide teenuste hulgi-müügiturule ja mobiilreklaami teenuste ning andmeanalüüsi pakkumise turgudele.

⁽¹²⁾ Vt komisjoni 1. märtsi 2012. aasta otsus juhtumis COMP/M.5650 – T-Mobile/Orange, punkt 25; komisjoni 20. augusti 2007. aasta otsus juhtumis COMP/M.4748 – T-Mobile / Orange Netherlands, punkt 16, ja komisjoni 26. aprilli 2006. aasta otsus juhtumis COMP/M.3916 – T-Mobile Austria / Telering, punkt 19.

⁽¹³⁾ Vt nõukogu määrus (EÜ) nr 139/2004, 20. jaanuar 2004 aasta kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).

⁽¹⁴⁾ Konkurentsimoju hindamine viiakse läbi turul, mis hõlmab kogu Ühendkuningriiki. Mis tahes laiema geograafilisel turul jõutaks sarnastele järeldustele igasuguse tõhusa konkurentsi tõenäolise olulise kahjustamise puudumise kohta.

(65) Võimaliku horisontaalse mõju hindamiseks on komisjon analüüsinud olukorda juhul, kui tegevust ei toimuks. Turu-uuringu tulemustele tuginedes leiab komisjon, et teatise esitanud pooled oleks (ja teatud määral juba on) suutelised pakkuma oma m-kaubanduse teenuseid ilma JV CO-ta⁽¹⁵⁾. Ent käesolevas otsuses ei ole selles küsimuses vaja teha lõplikku otsust, sest tehing ei kahjustaks olulisel määral tõhusat konkurentsi ühegi alternatiivse stsenaariumi järgi.

4.2. Mittehorisontaalne mõju – vertikaalne mõju

Sissejuhatus

(66) Kõnealus otsuses selgitab komisjon välja, kas teatise esitanud pooled võivad kasutada oma tugevat ühist positsiooni mobiiltelefonisideteenuste jaemüügiturul (ja mis tahes võimalikul alamturul) selleks, et takistada olulisel määral teistel mobiilimaksete platvormide hulgemüügiturule sisenejatel pakkumast konkureerivaid mobiilimaksete platvormide teenuseid. Mittehorisontaalset ühinemist käsitlevate suuniste kohaselt võib esineda kaks turu sulgemise vormi: tootmissisendituru sulgemine ja tarbijaturu sulgemine⁽¹⁶⁾. Kõnealuse juhtumi puhul hindab komisjon sellise strateegia tõenäosust, millega sulgetakse kas tehniliselt või kaubanduslikult juurdepääs olulistele sisenditele, mis on seotud lõppkasutajatele pakutavate mobiilimaksete toodete pakkumisega. Sellised olulised sisendid on nii turvaelement kui ka mobiilimakseid võimaldavate rakenduste paigaldamine mobiiltelefonidesse. Selline tootmissisendituru sulgemine võib kahjustada või halvendada konkurentsitingimusi mobiilimaksete platvormide teenuste hulgemüügiturul (näiteks põhjustada kõrgemaid hindu teenuse osutajatele) ning mõjutaks ka konkurentsitingimusi mobiilimaksete järgneval jaemüügiturul. Seepärast käsitleb komisjon allpool teatise esitanud poolte suutlikkust ja stiimulit tegeleda tootmissisendituru sellise sulgemisega.

(67) Komisjon on eriti põhjalikult uurinud, kas teatise esitanud pooled:

- a) oleks tehniliselt suutelised olulisel määral sulgema konkureerivate mobiilimaksete pakkujate turulepääsu mitmesuguste võimalike vahendite kaudu;
- b) oleks suutelised ja neil oleks stiimulid sulgeda kaubanduslikult konkureerivate mobiilimaksete pakkujate turulepääs mitmesuguste võimalike vahendite kaudu.

⁽¹⁵⁾ Vt näiteks vastused 7. märtsi 2012. aasta küsimustikele Q1 ja Q2, 64. ja 65. küsimus.

⁽¹⁶⁾ Vt „Mitte-horisontaalsete ühinemiste hindamise suunistes vastavalt nõukogu määrusele kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koonduumiste üle“ (2008/C 265/07), punkt 31, milles on esitatud tootmissisendituru sulgemise määratlus.

Turu tehnilise sulgemise hindamine

(68) Seoses tehnilise suutlikkusega sulgeda olulisel määral konkureerivate mobiilimaksete pakkujate turulepääs tuleb esmalt märkida, et enamik turu-uuringule vastanutest avaldas arvamust, et teatise esitanud pooltel ei oleks tehniliselt võimalik piirata ega takistada oma konkurentidel⁽¹⁷⁾ pakkumast mobiilimaksete teenuseid muude ettevõtjate kaudu peale JV Co⁽¹⁸⁾. Samuti tuleb märkida, et teatise esitanud pooled on kinnitanud, et JV Co tagaks teistele mobiilsideooperatoritele ja virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatoritele juurdepääsu mittediskrimineerivatel tingimustel⁽¹⁹⁾. Täpsemalt töötab JV Co kõik tehnilised üksikasjad välja kooskõlas tööstusstandarditega ja levitab neid avalikult teenuse kasutajatele ning võimalikele teenuse kasutajatele mittediskrimineerival viisil⁽²⁰⁾.

(69) Juurdepääs turvaelemendile tundub mobiilimaksete toimimiseks olevat kõige olulisem. Kuigi põhimõtteliselt on võimalik, et mobiiltelefonist tehtud tehinguid võiks teostada lahenduste kaudu, mis kasutaksid tarkvarapõhiseid turvalisi lahendusi, kus maksemandaate talletatakse pilves, peetakse selliseid lahendusi praeguses etapis vähem turvaliseks või liiga aeglasteks, et kasutada neid müügikohades, sest nende puhul tuleb sisestada kasutajanimi ja paroolid. Sellised lahendused oleks elujõulised keskpikas või pikas perspektiivis⁽²¹⁾.

(70) Seepärast leiab komisjon, et praegu saab kõige tõenäolisemalt klientidele mobiilimakseid pakkuda kas SIM-kaardis asuva turvaelemendi või siis sisseehitatud turvaelemendi abil.

(71) Seega hindab komisjon esmalt, kas teatise esitanud pooled oleks suutelised olulisel määral sulgema konkurentide turulepääsu klientidele mobiilimaksete pakkumiseks, mis konkureeriks JV Co kaudu pakutavate mobiilimaksetega, keelates juurdepääsu turvaelemendile, mis asub SIM-kaardis.

(72) Teiseks hindab komisjon, eeldusel et juurdepääs SIM-kaardis asuvale turvaelemendile on keelatud, kas konkurendid saaks sellest hoolimata pakkuda mobiilimakseid juurdepääsu kaudu alternatiivsele turvaelemendile, mis on mobiiltelefoni riistvarasse sisse ehitatud, või kas teatise esitanud pooled oleks samuti suutelised olulisel määral sulgema konkurentide turulepääsu, et nad ei saaks pakkuda klientidele mobiilimakseid, mis konkureeriks JV Co kaudu pakutavate mobiilimaksetega, keelates juurdepääsu sellele alternatiivsele sisseehitatud turvaelemendile.

⁽¹⁷⁾ Näiteks konkureerivad mobiilsideooperatuurid / virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatuurid, Google Wallet, PayPal ja teised mobiilimaksete pakkujad.

⁽¹⁸⁾ Vastused 7. märtsi 2012. aasta küsimustikule Q3, 7. küsimus.

⁽¹⁹⁾ Vt teatise esitanud poolte vastus komisjoni 13. septembri 2011. aasta teabenõudele, 6. küsimus.

⁽²⁰⁾ Vt vormi CO punktid 994 ja 995.

⁽²¹⁾ Tarkvarapõhiseid või pilvepõhiseid teenuseid saab kasutada ka maksemandaatide talletamiseks. Tegemist on uue ja areneva tehnoloogiaga ja praeguseks pole veel päris selge, kuidas seda massturul rakendatakse. Ent ilmselt pakub see alternatiivi teenuse pakkumisele, mis lähtub mobiilsideooperatuurist.

- (73) Sellele vaatamata märgib komisjon, kuna tegemist on tekkiva ja areneva turuga, et kui tulevikus ilmuks turule uued tehnoloogiad, mis põhinevad tarkvaral, pilvepõhistel turvaelementidel, mikroSD-kaartidel, lähiväljaside märgistel või ümbristel või alternatiivsetel lahendustel, mida võib tehnoloogia arengut arvestades põhjendatult eeldada, pakuks need olulisel määral täiendavat konkurentsi ning järelkult konkurentsipiiranguid JV Co-le ja teatise esitanud pooltele.
- Tehniline suutlikkus sulgeda olulisel määral konkureerivate mobiilimaksete pakujatele turulepääs, sulgedes juurdepääsu SIM-kaardis asuvale turvaelemendile*
- (74) Komisjon leiab, et teatise esitanud pooltel oleks Ühendkuningriigis tehniliselt võimalik sulgeda konkureerivatele mobiilimaksete pakujatele olulisel määral juurdepääs SIM-kaardis asuvatele turvaelementidele klientidega sõlmivatate mobiiltelefonide jaemüügilepingute kaudu (kui nad annavad kliendile SIM-kaardi). See järeldus jääks kehtima ka siis, kui geograafilise turu määratlus oleks Ühendkuningriigist laiem, sest teatise esitanud pooled pakuvad oma mobiiltelefonide jaemüügilepinguid valdavalt klientidele, kes elavad Ühendkuningriigis.
- Tehniline suutlikkus tõkestada/häirida konkureerivaid mobiilimakseid, mis toimivad alternatiivse turvaelemendiga*
- (75) Põhimõtteliselt saaks konkureerivad mobiilimaksete pakujad hakkama ilma juurdepääsuta SIM-kaardis asuvale turvaelemendile, kui nad pääseks juurde muudele turvaelementidele, mis on mobiiltelefonis paigaldatud mujale kui teatise esitanud poolte SIM-kaardi sisse.
- (76) Turvaelemente saab ehitada kas mobiiltelefoni riistvarasse (seda lahendust pakuvad mitu algseadmete valmistajat,⁽²²⁾ kes müüvad Ühendkuningriigis mobiiltelefone) või paigaldada mobiiltelefoniga ühendatud välisseadmesse. Näiteks pakub Visa juba praegu Ühendkuningriigis sellist turvaelementi kasutatavat mobiilimaksete lahendust.
- (77) Tõenäoliselt võtavad tehinguteenuseid pakuvad konkurendid sellised lahendusvõimalused kasutusele. See avab konkurentidele selge võimaluse pakkuda tarbijatele oma tooteid sisseehitatud turvaelementide, nagu Google Walleti abil.
- (78) Kuna kõige tõenäolisem alternatiiv SIM-kaardis asuvale turvaelemendile oleks sisseehitatud turvaelement, kesk-
- endub komisjon oma hinnangus turu tehnilise sulgemise kohta teatise esitanud poolte suutlikkusele häirida selliste konkureerivate mobiilimaksete toimimist, mille korral on vaja kasutada sisseehitatud turvaelementi. Selline häirimine võiks sisuliselt toimuda ühel allpool käsitletud viisil.
- Tehniline suutlikkus tõkestada konkureeriva sisseehitatud turvaelementi nõudva mobiilimaksete rakenduse allalaadimine, installimine ja/või värskendamine teatise esitanud poolte võrkudes töötavas aparatuuris või seda häirida*
- (79) Komisjon hindas, kas teatise esitanud pooled oleks tehniliselt suutelised tegema midagi selleks, et tarbijatel ei oleks võimalik vajalikku mobiilimaksete rakendust alla laadida või kasutada. Teatise esitanud pooled kinnitavad, et mobiilsideoperaatoril ei ole tehniliselt võimalik tõkestada (või häirida) (konkureeriva) mobiilimaksete rakenduse allalaadimist/installimist või värskendamist⁽²³⁾.
- (80) Turu-uuringu ajal suhtles komisjon tihedalt Ühendkuningriigi telekommunikatsiooniametiga (Ofcom), kelle põhjalikud sõltumatud tehnilised eriteadmised on tõendatud. Ofcom hindas üksikasjalikult teatise esitanud poolte esildist turu tehnilise sulgemise kohta. Ofcom jõudis põhimõtteliselt järeldusele, et tehnoloogia ja mobiilimaksete teenuste rakendamise praegust olukorda arvesse võttes on teatise esitanud poolte väited põhjendatud.
- (81) Mobiilsideoperaatorite tehnilise võimaluse kohta takistada konkureeriva mobiilimaksete rakenduse allalaadimist, tõkestamata juurdepääsu tervele rakenduste poele, kinnitasid kaks JV Co-sse mittekuuluvat mobiilsideoperaatorit, et see ei ole võimalik.
- (82) Mobiilsideoperaatorite tehnilise võimaluse kohta takistada tarbijal oma 3G või traadita internetiühenduse kasutamist rakenduste (näiteks PayPalist) allalaadimiseks rakenduste poest, nagu Google Play või iTunes, väitis mitu vastajat, et see ei ole võimalik.
- (83) Teatise esitanud poolte katse tõkestada veebisaidid või rakendused muudel põhjustel peale liikluse korraldamise või ebaseadusliku sisu keelamise avastaksid tõenäoliselt nende veebisaitide kasutajad või omanikud ja Ofcom, mis mõjutaks teatise esitanud poolte käitumist selles asjas. Komisjon leiab, et see kehtiks tõenäoliselt ka teiste otsuses hinnatud turu tehnilise sulgemise strateegiate korral.

⁽²²⁾ Näiteks RIM oma mudelitega Blackberry Curve 9360, Bold 9900, Bold 9790 ja 9860, HTC oma mudelitega One X ja Desire C, Samsung oma mudelitega Galaxy Nexus ja Galaxy SIII ning Sony Ericsson oma mudeliga Xperia S, mis toetavad kõik duaalset turvaelementi arhitektuuri (sisseehitatud turvaelement ja SIM-kaardis olev turvaelement), ning Samsung oma mudeliga Galaxy Note, mis toetab ainult sisseehitatud turvaelementi.

⁽²³⁾ Teatise esitanud poolte vastus komisjoni 24. aprilli 2012. aasta teabenõudele, 14. küsimus, ja 8. mai 2012. aasta tehniline dokument, mille esitas [...] teatise esitanud poolte nimel, lk 21–22.

- (84) Eespool esitatule tuginedes on väga tõenäoline, et teatise esitanud pooled ei ole suutelised tehniliselt tõkestama või häirima konkureeriva mobiilimaksete rakenduse allalaadimist, installimist või värskendamist teatise esitanud poolte võrkudes töötavas aparatis.

Tehniline suutlikkus tõkestada/häirida sisseehitatud turvaelemendi toimimist pärast selle paigaldamist või see desaktiveerida

- (85) Teatise esitanud pooled kinnitavad, et sisseehitatud turvaelemendid väljastavad algseadmete valmistajad, kes kontrollivad ka neile juurdepääsu, sest algseadmete valmistajatel on sisu haldamise õigused. Teatise esitanud pooled ei saa tõkestada juurdepääsu sisseehitatud turvaelemendile ega häirida selle toimimist, sest neil puuduvad vajalikud tehnilised koodid sisseehitatud turvaelementi sisenemiseks. Nad ei saa muuta ega määrata juurdepääsuõigusi sisseehitatud turvaelementidele.

- (86) Komisjon leiab just Ofcomi aruandele⁽²⁴⁾ tuginedes, et mobiilsideoperaatorid ei „oma” turvaelemente, mis ei ole paigaldatud SIM-kaarti ja selle tõttu ei saa mobiilsideoperaator sellist turvaelementi aktiveerida ega kontrollida (kuigi mõne aspekti võimaldamine võib kas osaliselt või täielikult sõltuda juurdepääsuteenustest, nagu mobiilsed lairibaühendused, mida mobiilsideoperaatorid võivad mõnele kliendile pakkuda). Kui sisseehitatud turvaelemendi esialgseks aktiveerimiseks saab kasutada mobiilsideoperaatori lairibaühendust, saab seda samuti teha USB- või traadita ühendust kasutades. Seega, kui algseadmete valmistaja tahab juurdepääsu sulgeda, saab ta seda teha mobiilsideoperaatori lairibaühendusega (st, et see võib olla tehniliselt võimalik), kuid tõenäoliselt ei ole tehniliselt võimalik takistada teiste juurdepääsuteenuste (näiteks USB- või traadita ühenduse) kasutamist⁽²⁵⁾.

- (87) Turu-uuringute põhjal on väga tõenäoline, et teatise esitanud pooled ei ole suutelised tehniliselt tõkestama või häirima sisseehitatud turvaelemendi toimimist või seda paigaldamise järel desaktiveerima.

Tehniline suutlikkus allutada konkureerivate mobiilimaksete toimimine selliselt, et automaatselt eelistatakse SIM-kaardis asuvat turvaelementi / teatise esitanud poolte mobiilimakset

- (88) Teatise esitanud pooled kinnitavad, et ühes ja samas mobiiltelefonis võivad toimida nii SIM-kaardis olev turvaelement kui ka mobiiltelefoni sisse ehitatud turvaelement. Samuti on tehniliselt võimalik hoida nii SIM-kaardis asuv turvaelement kui ka mobiiltelefoni sisse ehitatud turvaelement üheaegselt aktiveerituna, st sellises töörežiimis, et kontaktitu luger oleks võimeline võtma ühendust ükskõik

kumma turvaelemendiga. Peale selle ei ole mobiilsideoperaatoritel tehniliselt võimalik allutada konkureerivate mobiilimaksete toimimist selliselt, et automaatselt eelistatakse SIM-kaardis asuvat turvaelementi või JV Co platvormil põhinevaid mobiilimakset.

- (89) Turu-uuringule tuginedes ja eeskätt Ofcomi esildisi arvesse võttes leiab komisjon, et lõpliku valiku vaiketurvaelemendi kohta teeb klient.

- (90) Komisjon tunnistab, et mobiiltelefoni seadetes tehtava eelneva mobiilimaksete vaikevalikuga võivad kaasneda teatud eelised. Ent komisjon on seisukohal, et kauplustes või veebis makseid võimaldava rakenduse korral, mida võiks pidada tarbijate jaoks oluliseks rakenduseks, valib tarbija tõenäoliselt tajutud turvalisust, kasutegureid jms silmas pidades maksete rakenduse, millega ta eelistab maksta oma kaupade ja teenuste eest.

- (91) Seega võib järeldada, et SIM-kaardis asuva turvaelemendi ja sisse ehitatud turvaelemendiga mobiiltelefoni puhul teeb just operatsioonisüsteemi pakkuja ja mitte algseadmete valmistaja turvaelemendi eelistusseadete esmase konfiguratsiooni ning lõpliku konfiguratsiooni seadete eelistuse kohta saab vastavalt oma soovile teha tarbija.

Tegelike standardite või spetsifikatsioonide väljatöötamine, mis sulgeks konkureerivate mobiilimaksete pakkujatele turulepääsu

- (92) Teatise esitanud pooled kinnitavad, et JV Co-l ei ole kavas töötada välja uusi standardeid. Selle asemel kasutab ta oma mobiilimaksete platvormi loomisel juba olemasolevaid avalikult kättesaadavaid standardeid.

- (93) Komisjon uuris, kas teatise esitanud pooled saaks töötada välja uusi tegelikke standardeid ja spetsifikatsioone, millega nad takistaksid konkureeriva mobiilimaksete platvormi hulгимүүгiteenuste pakkujate juurdepääsu, sulgedes sellega nende turulepääsu konkureerivate mobiilimaksete pakkumiseks.

- (94) Turu-uuringu tulemus küsimuses, kas on juba olemas standardeid või spetsifikatsioone, mis reguleerivad SIM-kaardis asuvate turvaelementide ja mobiilimaksete rakenduste koostalitusvõimet, ei olnud lõplik. Komisjon on seisukohal, et see võib väljendada kõnealuse tekkiva tehnoloogia arenevat olemust.

- (95) Veelgi enam, arvestades seda, et klientidel on oma mobiiltelefonidega võimalik korraga maksta, lunastada kuponge ja kasutada püsikliendi boonuspunkte (nn ühe toksimise lahendus), on komisjon jõudnud järeldusele, et ühtegi standardspetsifikatsiooni ei ole olemas ja teatise esitanud

⁽²⁴⁾ Ofcomi 31. mai 2012. aasta esildis, punkt 2.4.4.

⁽²⁵⁾ Vt eelkõige Ofcomiga 6. juunil 2012 kokku lepitud telefoni konverentskõne protokoll.

pooled peavad tõenäoliselt töötama välja oma spetsifikatsioonid⁽²⁶⁾ või kasutama standardeid ja spetsifikatsioone, mille on töötanud välja turuosalisel, nagu Google või VeriFone⁽²⁷⁾.

(96) Sellest hoolimata töötas Google oma Google Walleti toimimiseks välja ka patenditud spetsifikatsioonid, et võimaldada üheaegset maksmist, kupongide ja püsikliendi boonuspunktide lunastamist, ning müügikohas kasutatavate lugerite tootjad väitsid, et sellised patenditud spetsifikatsioonid võiksid müügikohas kasutatavates lugerites koos eksisteerida, et eri mobiilimaksete vormid saaks toimida⁽²⁸⁾.

(97) 2010. aasta mais käivitati Prantsusmaal koostoimivate kaubandusteenuste projekt Cityzi, mis hõlmas sõidupiletite müügisüsteeme, turvalisi mobiilimakseid, mitut jaemüügiprojekti ning muid turismiteenuseid mobiiltelefoni kaudu. Praegu kasutatakse seda teenust rohkem kui miljonis lähiväljasidega mobiiltelefonis. Eksperimendi käigus ilmnis, et praegune standard GlobalPlatform või usaldatava teenuse haldaja ja turvaelementide haldamise vaheliste ühenduste spetsifikatsioon ei olnud piisavalt selge näiteks püsikliendikaartide jaoks. Seetõttu on Association Française Sans Contact Mobile probleemi lahendamiseks töötanud välja uued standardid või spetsifikatsioonid⁽²⁹⁾. GlobalPlatform tegeleb praegu nende standardite või spetsifikatsioonide läbivaatamise ja heakskiitmisega ning neid käsitletakse ka GSMA kiirtee projektis.

⁽²⁶⁾ First Data kinnitab, et müügikohtades olevatel terminalidel ei ole veel standardeid või spetsifikatsioone maksetega mitteseotud tehingute töötlemiseks, näiteks vautserite lunastamiseks ja püsikliendi boonuspunktide andmiseks. Võimalusi selliste standardite kehtestamiseks ja terminalide nende alusel täiendamiseks on mitu. Selliseid standardeid või spetsifikatsioone võiks eeldatavasti välja töötada tegevusharu ühendorganisatsioonides, nagu EMVCOs, või vastavalt rahvusvahelistele kaardisüsteemidele (Visa, MasterCard). First Data kehtestab sellised standardid või spetsifikatsioonid vastavalt tegevusharu nõudmistele.

⁽²⁷⁾ VeriFone kinnitab, et vaid maksetehingute kohta on standardid ja spetsifikatsioonid olemas (need on kehtestanud Visa ja MasterCard). Vautserite ja püsikliendi boonuspunktide jaoks peavad operaatorid, nagu Google, töötama välja konkreetse protokollid. Ka VeriFone üritab pakkuda avatud API-liidese arendusplatvormi, et tema terminalidega saaks suhelda iga mobiilimaksete rakendus, mis toetab vautsereid. VeriFone loodab, et lõpuks kujunevad välja üleilmsed standardid. VeriFone'i terminalide sertifitseerimise kohta märgiti, et ühtegi ühenduseta terminalide sertifitseerimise standardit ei ole. VeriFone laseb oma terminalid eraldi sertifitseerida Visa, MasterCardil jt. Eri sertifitseerimisprotsessid muutuvad pidevalt, kuid kehtivad üle maailma, v.a Visa, kes on mõnes piirkonnas töötanud välja eri versioone (näiteks Visawave Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna jaoks).

⁽²⁸⁾ VeriFone kinnitab, et ühtegi patenti n-ö ühe toksimise kohta pole välja antud. Google oleks võinud töötada välja oma spetsifikatsioonid Google Walleti jaoks ja oleks saanud vastavad varalised õigused. VeriFone töötab välja selliste spetsifikatsioonide VeriFone'i terminalides rakendamise API-liidest nende spetsifikatsioonide alusel ja selle API-liidese omandiõigus kuulub talle. Samuti on VeriFone arendanud välja oma üldise keskkonna mobiilimaksete toetamiseks oma terminalides. Seega oleks lihtne teistele ettevõtjatele pakkuda teenust, mis sarnaneb Google'i SingleTap™ teenusega.

⁽²⁹⁾ Vt 20. detsembri 2011. aasta pressiteade (<http://www.afscm.org/en/news/the-afscm-releases-a-new-set-of-specifications.htm?id=59>).

(98) Eespool esitatule tugines võib järeldada, et väga tõenäoliselt ei ole teatise esitanud pooltel võimalik välja töötada tegelikke standardeid ja spetsifikatsioone, mida ükski teine turuosaline ei saaks kasutada, ning sulgeda sellega olulisel määral konkureerivate mobiilimaksete pakkujate turulepääs.

Turu kaubandusliku sulgemise hindamine

Sissejuhatus

(99) Käesolevas otsuses käsitleb komisjon turu kaubandusliku sulgemist kui strateegiat, mis sõltub teatise esitanud poolte suutlikkusest ja stiimulist sulgeda olulisel määral konkureerivate mobiilimaksete pakkujate turulepääs pigem kaubanduslike kui tehniliste vahenditega. Seega teostatakse turu kaubanduslikku sulgemist peamiselt kaudselt,⁽³⁰⁾ näiteks läbirääkimiste teel kolmandate pooltega, nagu algseadmete valmistajad, et motiveerida neid võtma kaubanduslikke meetmeid, mis võivad tõkestada või takistada konkureerivaid mobiilimaksete pakkujaid, või ergutades kolmandaid pooli, näiteks sõltumatuid jaemüüjaid, eelistama JV Co mobiilimaksete rakendusega varustatud mobiiltelefonide müümist mobiiltelefonide müümisele, millel on konkureerivad mobiilimaksete rakendused.

(100) Komisjon kaalus, kas turu kaubandusliku sulgemise strateegia saaks viia ellu üks teatise esitanud pool üks sõltumatult ülejäänud teatise esitanud poolte strateegiast või kas mis tahes võimaliku turu sulgemise stsenaariumi alusel võiks teatise esitanud pooled toetuda turu sulgemise strateegia ühisele (või kollektiivsele) elluviimisele.

(101) Selleks et mõista, kas teatise esitanud pooltel on kaubanduslik suutlikkus sulgeda olulisel määral konkureerivate mobiilimaksete pakkujate turulepääs, uuris komisjon mobiilseadmete tarneahelat. Tarneahela peamised pooled on järgmised:

- a) algseadmete valmistajad, kes vastutavad jaemüüjatele tarnitavate mobiiltelefonide riistvara ja tarkvara spetsifikatsiooni eest;

⁽³⁰⁾ Välja arvatud turu kaubanduslik sulgemine, mis põhineb konkureerivaid mobiilimaksete rakendusi sisaldavate mobiiltelefonide väljajätmisel, mida turgu sulgevad pooled saaks otseselt rakendada.

- b) operatsioonisüsteemide arendajad, kes tarnivad algseadmete valmistajatele tarkvara ja kehtestavad sageli miinimumnõuded riistvarale ning kontrollivad, millised rakendused töötavad nende operatsioonisüsteemis ja/või peamistes rakenduste poodides, kust rakendusi saab alla laadida;
- c) mobiilsideoperaatorid / virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorid kõneaja pakkujatena;
- d) mobiiltelefonide ja kõneaja jaemüüjaid, nii mobiilsideoperaatorite / virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorite otsesed müügikanalid kui ka sõltumatud jaemüüjad.
- (102) Komisjon analüüsib iga turu kaubandusliku sulgemise võimaluse puhul, kas teatise esitanud pooltel on suutlikkus ja stiimul viia ellu ühist turu kaubandusliku sulgemise strateegiat. Peale selle on komisjon analüüsinud, kas teatise esitanud pooltel on koos pankadega võimalus ja stiimul sulgeda olulisel määral pangaväliste makselahenduste turg.

Kaubanduslik surve algseadmete valmistajatele eelinstallitud sisseehitatud turvaelemente mitte paigaldada või need tõkestada

- (103) Komisjon uuris, kas teatise esitanud pooltel oleks võimalus ja stiimul avaldada algseadmete valmistajatele kaubanduslikku survet, et nad ei paigaldaks sisseehitatud turvaelementi oma mobiiltelefonide mudelitesse või tõkestaks eelinstallitud sisseehitatud turvaelementi. Komisjon on uurinud teatise esitanud poolte kaubandusliku mõju seoses mobiiltelefonidega, mis teatise esitanud pooled on ise sisse ostnud turustamiseks oma otseste müügikanalite kaudu ning samuti seoses n-õ standardmobiiltelefonidega, mida ostavad sisse sõltumatud jaemüüjad.
- (104) Mitu algseadmete valmistajat vastasid turu-uuringu ajal komisjoni küsimustele, et mobiilsideoperaatorid püüavad mõnikord osta teatud mobiiltelefoni konkreetset n-õ operaatori varianti, mida müüakse mobiilsideoperaatori enda jaemüügikanalites. Seega võib mobiiltelefoni nn operaatori variandis mõni funktsioon sõltuvalt mobiilsideoperaatori soovidest erineda nendest funktsioonidest, mida mobiiltelefon peaks toetama ja mida nad on valmis toetama eellaaditud sisuna. Kuid need funktsioonid (näiteks sisseehitatud turvaelement) oleks kättesaadavad nn standardvariandis avatud turu mobiiltelefonidele, mida müüakse sõltumatutele jaemüüjatele mobiilsideoperaatori tehnilise tunnistuse alusel. Mobiilsideoperaatorid annavad sellise tehnilise tunnistuse kõikidele mobiiltelefonidele, mis ühilduvad tehniliselt tema võrguga, ning kaubanduslikud kaalutlused seda ei mõjuta. Seda kinnitab asjaolu, et sisseehitatud turvaelementidega (mis võib kanda konkureerivat mobiilmaksete lahendust) lähiväljasidet võimalda-

vaid mobiiltelefone ostavad Ühendkuningriigis suurel hulgal sisse nii teatise esitanud pooled kui ka sõltumatud jaemüüjad. Silmatorkav erand on Apple, kes ei paku operaatori variante.

- (105) Sellele tuginedes võiks teatise esitanud pooled algseadmete valmistajatele teoreetiliselt nõuda eelinstallitud sisseehitatud turvaelementide eemaldamist või tõkestamist mobiiltelefonides, mis nad on ostnud sisse otsese oma tootemargi jaemüügikanali jaoks. Kuid operatsioonisüsteemide pakkujad või täielikult vertikaalselt integreeritud algseadmete valmistajad võiks kasutada vastustrateegiad sellise turu sulgemise katse vastu. Operatsioonisüsteemide pakkujad osalevad mobiiltelefoni arendamise protsessis hoopis varem kui mobiilsideoperaatorid ning see piirab mõju ulatust, mis teatise esitanud pooltel on mobiiltelefonide spetsifikatsioonide üle võrreldes operatsioonisüsteemide pakkujatega. Iga operatsioonisüsteemi pakkuja, kes näeb ette, et teatise esitanud pooled võiks seda nõuda, üritaks mõjutada algseadmete valmistaja mobiiltelefonide spetsifikatsiooni juba varem, tehes kohustuslikuks, et iga operatsioonisüsteemi tootemargiga varustatud mobiiltelefonil on mobiiltelefonis toimiv sisseehitatud turvaelement. Eriti oleks see nii Google'i puhul, kelle kontroll Androidi üle annab talle tugeva positsiooni võimalikel läbirääkimistel algseadmete valmistajatega⁽³¹⁾. Google'i positsioon mobiiltelefonide pakkumise turul muutub üha olulisemaks, sest Androidi kasutavate mobiiltelefonide müügi osakaal on aja jooksul oluliselt kasvanud. Aastatel 2010–2011 kasvas Android-süsteemiga mobiiltelefonide turuosa Ühendkuningriigis vähem kui 5 %-lt ligikaudu 40 %-ni. Täielikult vertikaalselt integreeritud algseadmete valmistajad, kes pakuks konkureerivaid mobiilmakset sisseehitatud turvaelementide kaudu,

⁽³¹⁾ Vt komisjoni 13. veebruari 2012. aasta otsus juhtumisi COMP/M.6381 – Google / Motorola Mobility. Ja isegi kui Google liiguks riistvaraärisse, kinnitavad sõltumatud eksperdid, et: „Vaadatamata avatud filosoofia, mille järgi Androidi esmalt tutvustati, on Google pidevalt suurendanud oma kontrolli platvormi üle. Esmalt tehti seda enda tootemargiga varustatud Nexuse seadmete turuletoomisega, mida Google on kasutanud Androidi viimase versiooni reklaamimiseks, ent sellele järgnes Google'i keeldumine avada Androidi tahvelarvutile mõeldud Honeycombi versiooni lähtekood. Samuti on teateid selle kohta, et Google valib algseadmete valmistajaid, kellele ta annab oma Androidi lähtekoodi viimased versioonid varem, luues sel viisil sisuliselt valitud algseadmete valmistajate klubi, kes peavad Google'iga häid suhteid hoidma, et püsida tehnoloogilise arengu esirinnas. Lisaks põhilistele Google'i tootemarki kandvatele rakendustele, nagu Google Mail, Maps ja Android Marketplace, hoiab Google enda käes mitut varaliste õigus- seonduvat kontrollpunkti nn avatud operatsioonisüsteemi üle, näiteks mõiste „Android“ kaubamarki. Peale selle tähendab Apache 2.0 avatud lähtekoodi litsents, mille Google on Androidi jaoks valinud, et ta ei ole seaduslikult kohustatud lähtekoodi avaldamata ja just seetõttu sai ta hoida Honeycombi koodi endale. Need asjaolud tähendavad, et algseadmete valmistajad peavad hoidma Google'iga lähedasi suhteid ja neil on ettevõtte õnnistus pääseda ligi lähtekoodile, kasutada Google'i populaarseid teenuseid ja Androidi kaubamarki oma seadmetes. Seda arvestades on selge, et Google ei taha mitte üksnes veel rohkem kontrollida seda, kes Androidi kasutavad, vaid ka seda, kuidas nad seda teevad. Ettevõtte on kindlasti märganud kasu, mida võivad anda suurem kontroll ja vertikaalne integratsioon, nähes, kuidas tema suure konkurendi Apple'i väärtus kasvab, ning võib samuti tahta lõigata kasu vertikaalselt üha enam integreerumisest.“ [...] * aruanne, lk 6, lisatud 4. lisana teatise esitanud poolte 6. juuni 2012. aasta esildisele.

saaks samuti tagada, et mobiiltelefoni riistvara oleks nende mobiilimaksete rakendusega täielikult ühilduv⁽³²⁾.

- (106) Veelgi enam, igasugune suutlikkus sulgeda turg kaubanduslikult sisseehitatud turvaelemendi tõkestamise või blokeerimise alusel oleks igal juhul piiratud ulatusega ning vähemalt osaliselt igasuguse mõjuta. Teatise esitanud poolte kaubanduslik suutlikkus tõkestada või blokeerida eelinstallitud sisseehitatud turvaelemendid põhjustaks üksnes osalise konkureerivate mobiilimaksete turu sulgemise, sest teatise esitanud pooltel puuduks suutlikkus ja stiimulid kaudsete jaemüügikanalite turu olulisel määral sulgemiseks või Apple'i mobiiltelefonides asuvate mobiilimaksete turu sulgemiseks juhul, kui Apple otsustaks turule siseneda. Sõltumatute jaemüüjate turupositsioon on tugev, nende turuosa on 49 % ja neile kuulub 41 % Ühendkuningriigi jaemüügikauplustest. Minteli aruande⁽³³⁾ põhjal on ettevõtjatel Phones 4U ja Carphone Warehouse kahepeale kokku 1 258 kauplust. See on võrreldav Everything Everywhere'i 672 kaupluse, Telefónica 450 kaupluse ja Vodafone'i 365 kauplusega. Lisaks on Three UK-l Ühendkuningriigis 300 kauplust.
- (107) Seepärast on komisjon seisukohal, et teatise esitanud poolte kaubanduslik suutlikkus turg olulisel määral sulgeda, avaldades kaubanduslikku survet algseadmete valmistajatele eelinstallitud sisseehitatud turvaelemendi tõkestamiseks või desaktiveerimiseks, võiks lõppeda üksnes turu osalise sulgemisega (sulgemine ei mõjutaks Apple'i mobiiltelefone ega kaudseid jaemüüjaid). Veelgi enam, see ei pruugiks üldse õnnestuda, kui operatsioonisüsteemide pakkujad oleks suutelised rakendama tõhusaid vastustrateegiaid, mis takistaks teatise esitanud pooltel tõkestada sisseehitatud turvaelementide toimimine.
- (108) Asjaolu, et turu kaubandusliku sulgemise strateegia, mis põhineb sisseehitatud turvaelementide mitteinstallimisel või tõkestamisel, võiks põhjustada vaid turu osalise sulgemise, piiraks olulisel määral selle tulemuslikkust ja, isegi kui seda kasutatakse, vähendaks see oluliselt stiimulit sellise strateegia rakendamiseks, sest turu sulgemisest saadav täiendav tulu oleks piiratud. Nagu teatise esitanud pooled on rõhutanud, kinnitab seda selge asümmeetria JV Co kavandatud tulude ja mobiiltelefonide jaemüügituru tulude vahel. Täpsemalt on teatise esitanud poolte mobiil-

telefonide jaemüügiga seotud tegevuse brutokasum (mis hõlmab tulu võrkude vastastikusest sidumisest ja puhaskulusid klientide hankimiseks) ligikaudu [...] korda suurem kui JV Co kavandatud tulud pärast selle esialgset käivitamisperioodi⁽³⁴⁾.

- (109) Peale selle on teatise esitanud pooled näidanud ka seda, et konkurentsitingimused reklaami- ja andmeanalüüsi turgudel erinevad oluliselt konkurentsitingimustest mobiilimaksete hulgemüügiturul. Samuti ei ole nende kahe tegevusvaldkonna tulud ja kasumid JV Co tehingutegevusega otseselt seotud ning strateegia, mis sulgeks konkureerivate mobiilimaksete operaatorite turulepääsu, neid otseselt ei mõjutaks.
- (110) Lisaks sellele on tarbijate pahameel konkureerivate mobiilimaksete pakkumise kahjustamise suhtes peamine mehhanism, mille kaudu turu kaubanduslik sulgemine tekitaks kahju mobiiltelefonide jaemüügiturul. Ja kõige tipuks saaks konkurendid rakendada vastustrateegiaid, mille eesmärk on suurendada tarbijate pahameelt. Sellised vastustrateegiad meelitaksid kliente konkureerivate mobiilimaksete juurde ning suurendaks sellega turu sulgemise hinda.
- (111) Kokkuvõtvalt tähendavad kõik need tegurid, et turu kaubanduslikku sulgemist seostataks iga teatise esitanud poole jaoks oluliste stiimulitega kalduda kokkulepitud tegevusest kõrvale, et vältida tarbijate igasugust pahameelt nende mobiilikasutuse kahjustamise pärast ja saavutada eelis ülejäänud teatise esitanud poolte ees, kes tegelevad turu sulgemisega. Iga teatise esitanud pool, kes kaldub kõrvale turu sulgemisest, väldiks ka turuosa kaotamist mobiilsideoperaatorite/virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorite väljaspool JV Co-d.
- (112) Üldiselt tundub olevat väga tõenäoline, et vähemalt ühel teatise esitanud poolel võib olla ühepoolne stiimul kalduda kõrvale mis tahes ühisest turu kaubandusliku sulgemise strateegiast, mis põhineb algseadmete valmistajatele surve avaldamisel eelinstallitud sisseehitatud turvaelementide tõkestamiseks. See õnnestaks ühist turu kaubandusliku sulgemise strateegiat.
- (113) Ühise turu sulgemise strateegia puhul, mis põhineb teatise esitanud poolte vahelisel sõnatul ja pideval kooskõlastamisel, on vähetõenäoline, et turu kaubandusliku sulgemise korral täidetakse kõiki tingimusi, mis on sätestatud juhtumis *Airtours* tehtud otsuses⁽³⁵⁾.

⁽³²⁾ Blackberry mobiiltelefonide tootja RIM teatas hiljuti, et lähiväljaside rakenduste arendamine on tema Blackberry nutitelefoni jaoks prioriteet ja kinnitas, et „lähiväljaside on RIMi jaoks järgmisel 12 kuul tähtis tõukejõud” (vt <http://www.forbes.com/sites/elizabethwoyke/2011/11/08/rim-plans-big-push-for-nfc-enabled-blackberry-apps/>). Kuid komisjon võtab arvesse RIMi kujunenud olukorda, kus tundub olevat ette võetud mõningane restruktureerimine. Blackberryl on ilmselt mobiiltelefonide tarneahelas piisavalt jõudu, et kindlustada oma populaarsetele mobiiltelefonidele tee turule. [...] andmete tuginedes oli Ühendkuningriigis 2012. aasta esimeses kvartalis teenuste eest nende kasutamise järel maksivate klientide seas kümnest kõige populaarsemast mobiiltelefonist kolm telefoni Blackberry omad (vt teatise esitanud poolte avaldus „Konkureeriva mobiilimaksete platvormi teenuste turulepääsu kaubandusliku sulgemise suutlikkuse puudumine”, lk 35).

⁽³³⁾ Mintel, *Telecoms Retailing* (jaanuar 2011), joonis 27.

⁽³⁴⁾ Vt näiteks teatise esitanud poolte vastused komisjoni teabenõuetele, mis esitati 31. mail 2012, 8. juunil 2012 ja 14. juunil 2012.

⁽³⁵⁾ Juhtum T-342/99 *Airtours vs. komisjon*, EKL 2002, lk II-02585.

- (114) Esiteks oleks turu kooskõlastatud kaubanduslikku sulgemist keeruline ellu viia, arvestades seda, et see sõltub kahepoolsete läbirääkimiste tulemustest iga teatise esitanud poole ja kolmandate poolte vahel, mis on konfidentsiaalsed ja sõltuvad läbirääkimistel iga poole mõjutamisoskustest.
- (115) Teiseks, kooskõlastatud turu sulgemine ei pruugi olla sisemiselt püsiv, sest ühepoolne kasu kõrvalekaldumisest võib olla suurem kui karistuse hind, mis järgneb kooskõlastatud lõpptulemuse kokkuvarisemisele. Arvestades olulist asümmeetriat mobiiltelefonide jaemüügitulude ja JV Co tehingutegevuse kavandatud tulude vahel, ei pruugi karistuse oht olla piisav, et kaaluda kõrvalekaldumise stiimul üles. Veelgi enam, kõrvalekaldeid kooskõlastamisest saab sellel turul tõenäoliselt avastada viivitusega, sest kaubanduslääbirääkimised on konfidentsiaalsed ja kõrvalekalle avastatakse alles siis, kui mobiiltelefonituuakse turule. See õhnestab veelgi igasuguse karistuse mehhanismi tõhusust, muutes salakokkulepetest kinnipidamise veelgi raskemaks.
- (116) Üldiselt leiab komisjon eespool esitatud analüüsile tuginedes, et on väga ebatõenäoline, et teatise esitanud pooltel oleks suutlikkus ja stiimul rakendada ühist turu sulgemise strateegiat, millega kaasneks kaubandusliku surve avaldamine algseadmete valmistajatele sellise eelinstallitud sisseehitatud turvaelemendi tõkestamiseks, mis toetaks konkureerivaid mobiilimakseid.
- Mõju operatsioonisüsteemide arendajate või algseadmete valmistajate üle mobiilimaksete rakenduste tõkestamiseks*
- (117) Komisjon uuris, kas teatise esitanud pooltel oleks suutlikkus ja stiimul mõjutada operatsioonisüsteemide arendajaid või algseadmete valmistajaid tõkestama mobiilimaksete rakenduste eellaadimine mobiiltelefonidesse või neid sealt eemaldada.
- (118) Mitu turu-uuringu ajal tõstatatud küsimustele vastajat rõhutasid rakenduse eellaadimise olulisust ja märkisid, et teatise esitanud pooled saaks avaldada mõju juhul, kui konkreetne rakendus on paigaldatud nende mobiiltelefoni n-ö operaatori variandi ekraanile.
- (119) Ent konkureerivad mobiilimaksete pakkujad saaks võtta vastumeetmeid, reklaamides oma mobiilimakseid rakenduste poes silmatorkavas kohas. Peale selle saaks ka operatsioonisüsteemide pakkujad siduda mobiilimaksete rakenduse operatsioonisüsteemiga, eeldades, et algseadmete valmistajatelt seda nõutakse. Eriti saaks sellist vastustrateegiat rakendada Google, kellel on näiteks võimalik mõjutada tarkvara valikuid algseadmete valmistajatega sõlmitud mobiilirakenduste turustamislepingute kaudu, milles on sätestatud, millised Google'i mobiilirakenduste komplektid eellaaditakse mobiiltelefoni. Sellise strateegia võimalikku tõhusust näitab ka mõju, mis Google'il praegu on mobiiltelefonide operatsioonisüsteemide turul.
- (120) Arvestades seda, et turu kaubanduslikul sulgemisel, mis põhineb surve avaldamisel algseadmete valmistajatele eelinstallitud sisseehitatud turvaelementi mitte installida või see tõkestada, on üldiselt piiratud tõhusus, ning et konkureerivatel mobiilimaksete pakkujatel on võimalik kasutada jõulisi vastustrateegiaid, on vähetõenäoline, et teatise esitanud pooltel oleks kaubanduslikku suutlikkust turg olulisel määral sulgeda, tõkestades konkureerivad mobiilimaksete rakendused.
- (121) Suurem osa stiimuleid käsitlevatest argumentidest, mis kehtivad turu kaubandusliku sulgemise esimese strateegia kohta ja mida kajastati lõigus, mis käsitles surve avaldamist algseadmete valmistajatele mitte installida eelinstallitud sisseehitatud turvaelementi või see tõkestada, kehtivad ka selle turu kaubandusliku sulgemise strateegia kohta, mis põhineb operatsioonisüsteemide arendajate või algseadmete valmistajate mõjutamisel mobiilimaksete tõkestamiseks.
- (122) Üldiselt leiab komisjon eespool esitatud analüüsile tuginedes, et on väga ebatõenäoline, et teatise esitanud pooltel oleks suutlikkus ja stiimul rakendada ühist turu sulgemise strateegiat, mis põhineks operatsioonisüsteemide arendajate või algseadmete valmistajate mõjutamisel mobiilimaksete rakenduste tõkestamiseks või eemaldamiseks.
- Konkureerivaid mobiilimakseid sisaldavate mobiiltelefonide ebasoodsamasse olukorda panemine või väljajätmine*
- (123) Komisjon uuris, kas teatise esitanud pooltel oleks suutlikkus ja stiimul panna ebasoodsamasse olukorda või jätta välja mobiiltelefonid, mis on võimelised toetama konkureerivaid mobiilimakseid.
- (124) Arvestades seda, et välja jäetud või ebasoodsamasse olukorda pandud mobiiltelefonidel, mis võivad sisaldada konkureerivaid mobiilimakseid, on võimalik turule siseneda sõltumatute jaemüüjate kaudu teist teed pidi, sulgeks konkureerivaid mobiilimakseid sisaldavate mobiiltelefonide ebasoodsamasse olukorda panemine mobiilsidoperaatorite poolt nende enda jaemüügivõrgus või selliste telefonide sealt väljajätmine turu ainult osaliselt. Peale selle on sellise strateegia kaubanduslik hind kõrge. Konkurendid saaks rakendada vastustrateegiaid, mis meelitaksid kliente konkureerivate mobiilimaksete juurde ning see suurendaks turu sulgemise hinda.
- (125) Konkureerivaid mobiilimakseid sisaldavate mobiiltelefonide väljajätmine tähendaks, et selliseid mobiiltelefone ei hangitaks enam teatise esitanud poolte kontrolli all olevasse otsesesse jaemüügikanalisse. Konkureerivaid mobiilimakseid sisaldavate mobiiltelefonide ebasoodsamasse olukorda panemine oleks turu sulgemise peenem vorm, mis põhineks toetuste vähendamisel, mida makstakse selliste mobiiltelefonide pealt teatise esitanud poolte kontrolli all olevas otseses jaemüügikanalis.

- (126) Suurem osa stiimuleid käsitlevatest argumentidest lõigus, milles arutleti turu sulgemise strateegia üle kaubandusliku surve avaldamisega algseadmete valmistajatele mitte installida eelinstallitud sisseehitatud turvaelementi või see tõkestada, kehtivad ka turu kaubandusliku sulgemise strateegia kohta, mis põhineb mobiiltelefonide ebasoodsamasse olukorda panemisel või väljajätmisel.
- (127) Eespool esitatud analüüsi kontekstis leiab komisjon, et on väga ebatõenäoline, et teatise esitanud pooltel oleks suutlikkus ja stiimul rakendada ühist turu sulgemise strateegiat, mis põhineks mobiiltelefonide ebasoodsamasse olukorda panemisel või väljajätmisel.
- Sõltumatute jaemüüjate stimuleerimine mobiiltelefonide turustamiseks, mis ei sisalda konkureerivaid mobiilimakseid või selliste vaikeseadete määramiseks, mis soosivad teatise esitanud poolte mobiilimakseid*
- (128) Komisjon uuris, kas teatise esitanud pooltel oleks suutlikkus ja stiimul kallutada sõltumatuid jaemüüjaid turustama mobiiltelefone, mis ei sisalda konkureerivaid mobiilimakseid, või määrama selliseid vaikeseadeteid, mis soosivad teatise esitanud poolte mobiilimakseid.
- (129) Selleks et järgida ettevaatlikku lähenemisviisi turu kaubandusliku sulgemise strateegia puhul, mis põhineb sõltumatute jaemüüjate stimuleerimisel mobiiltelefonide turustamiseks, mis ei sisalda konkureerivaid mobiilimakseid, või teatud vaikeseadete määramiseks, mis soosivad teatise esitanud poolte mobiilimakseid, hindab komisjon seda turu kaubandusliku sulgemise strateegiat koos ühega kolmest eespool käsitletud strateegiast (teatise esitanud poolte kontrolli all oleva otsese jaemüügikanali sulgemine).
- (130) Erinevalt turu sulgemise strateegiatest, mis on suunatud otsesele jaemüügikanalile, oleks teatise esitanud poolte suutlikkus sulgeda kaubanduslikult konkurentide turulepääs sõltumatute jaemüüjate stimuleerimise kaudu piiratum. Kuigi teatise esitanud pooltel võib olla võimalik stimuleerida sõltumatuid jaemüüjaid, sest nad maksavad neile juba vahendustasusid ja [...] maksab neile teotusi (kuigi need selgelt ei pruugi olla aparaadipõhised), maksavad ka algseadmete valmistajad ja operatsioonisüsteemide pakkujad sõltumatutele jaemüüjatele valikulisi turundustoetusi ning võivad rakendada paralleelset vastustrateegiat, et stimuleerida konkureerivaid mobiilimakseid sisaldavate mobiiltelefonide müüki avatud turul. Täpsemalt leiab komisjon, et võimalik mobiilimaksete turule siseneja võiks sõlmida algseadmete valmistajatega tulude jagamise kokkulepped, et tagada aparaatide varustamine
- sisseehitatud turvaelementidega. Kasu arvestades ei selgu, miks peaks teatise esitanud pooled olema rohkem kui algseadmete valmistajad või operatsioonisüsteemide pakkujad huvitatud teatud mobiiltelefonide toetamisest, et sulgeda mobiilimaksete turg.
- (131) Niisiis, kuigi teatise esitanud pooltel oleks teatud määral kaubanduslik suutlikkus stimuleerida sõltumatuid jaemüüjaid turustama mobiiltelefone, mis ei sisalda konkureerivaid mobiilimakseid või määrama vaikeseadeteid, mis soosivad teatise esitanud poolte mobiilimakseid, piiraksid sellise strateegia tulemuslikkust olulisel määral kolmandate poolte samalaadsed vastustrateegiad.
- (132) Mõni stiimuleid käsitlev argument eelmistes lõikudes, milles käsitleti teisi turu kaubandusliku sulgemise strateegiaid, kehtib ka turu kaubandusliku sulgemise strateegia kohta, mis põhineb sõltumatute jaemüüjate stimuleerimisel mobiiltelefonide turustamiseks, mis ei sisalda konkureerivaid mobiilimakseid, või teatud vaikeseadete määramiseks, mis soosivad teatise esitanud poolte mobiilimakseid.
- (133) Konkureerivate pakkumiste turulepääsu tõhusaks sulgemiseks kaudses jaemüügikanalis peaks teatise esitanud pooled tegema märkimisväärseid kulutusi, et teha sõltumatute edasimüüjate toetuse saavutamiseks algseadmete valmistajatest või operatsioonisüsteemide pakkujatest parem pakkumine. See suurendaks omakorda oluliselt turu sulgemise hinda, tugevdades taas ühepoolseid stiimuleid kalduda sellest turu kaubandusliku sulgemise strateegiast kõrvale. Seepärast ei ole tõenäoline, et strateegia, mille alus on turu sulgemine jaemüüjate stimuleerimisega turustama mobiiltelefone, mis ei sisalda konkureerivaid mobiilimakseid, või määrama teatud vaikeseadeteid, mis soosivad teatise esitanud poolte mobiilimakseid, põhjustaks kaudse jaemüügikanali sulgemise.
- Pangaväliste makselahenduste turu võimalik sulgemine*
- (134) Komisjon on seisukohal, et JV Co ei muudaks midagi seoses pankade suutlikkuse ja stiimuliga panna pangavälised maksesüsteemid JV Co loomise tulemusel ebasoodsamasse olukorda vastavalt stsenaariumile, kus iga aktsionär pakuks oma mobiilimakseid, sest pangad ei ole tegevuses aktsionärid.
- (135) Lõpetuseks leiab komisjon, et on väga ebatõenäoline, et pankadel ja mobiilsideoperaatoritel oleks sarnased stiimulid sulgeda olulisel määral pangavälise maksesüsteemide turg.

Üldine järeldus

- (136) Komisjon on seisukohal, et ei ole tõenäoline, et teatise esitanud pooled suudaks turgu kaubanduslikult sulgeda või neil oleks selleks stiimul.

Hulgisõnumite teenused

- (137) JV Co tegutseks ka sellise koondajana hulgisõnumite jaemüügiturul, kes ostab saatmise ja suunamise teenuseid mobiilsideoperaatoritelt Ühendkuningriigi hulgisõnumite teenuste hulgimüügiturul.
- (138) Hulgisõnumite edastamise eelnev hulgimüügiturg sisaldab kaht olulist elementi: saatja (ehk JV Co või koondaja) sõnumi edasitoimetamine mobiilsidevõrku, millega sihtsaaja on liitunud (koduvõrk), ja sõnumi kättetoimetamine koduvõrgu kaudu saaja mobiiltelefonile.
- (139) Hulgisõnumeid saavad hulgi edastada ainult mobiilsideoperaatorid ning teenust pakuvad konkurentsi alusel kõik Ühendkuningriigi mobiilsideoperaatorid. Koondajad sõlmivad tavaliselt ühe mobiilsideoperaatoriga lepingu kõikide nende hulgisõnumite edastamiseks, vaatamata üksikute sõnumite saajate koduvõrgule. Mobiilsideoperaatorid on võimelised pakkuma teenust, mis hõlmab edastamist nii veebikeskkonnas kui sellest väljapoole sidumislepingute alusel, mis on mobiilsideoperaatorite vahel sõlmitud lühisõnumite vahetamiseks.
- (140) Koondamiseks on vaja arvutit, mis on varustatud sõnumite saatmise tarkvaraga, ning ühendust ühe üleilmse leviga mobiilsideoperaatoriga, kes on võimeline suunama lühisõnumid igasse sihtpunkti selle operaatori sõlmitud sidumislepingute alusel, mis viimane on sõlminud teiste mobiilsideoperaatoritega. Koondajad, kes saadavad konkreetseesse võrku piisaval hulgal sõnumeid, et investering oleks põhjendatud, sõlmivad tavaliselt ise sidumislepingud üksikute võrkudega sõnumite saatmiseks mobiiltelefoniantenditele ja mobiiltelefoniantenditelt sellesse võrku.
- (141) Komisjon hindas, kas teatise esitanud poolte ühine positsioon hulgisõnumite eelneval hulgimüügiturul võiks olulisel määral põhjustada JV Co-ga konkureerivate hulgisõnumite koondajate hulgisõnumite jaemüügiturule pääsu sulgemist, kui nad keelduvad konkureerivatelt koondajalt tulevate hulgisõnumite suunamisest oma vastavatesse võrkudesse või pakuvad JV Co konkurentidele kõrgemaid suunamishindu. Valdav osa vastajatest leiab, et teatise esitanud pooled jätkavad neile hulgisõnumite suunamise teenuse osutamist.
- (142) Turu-uuringut arvestades leiab komisjon, et ei ole tõenäoline, et teatise esitanud pooled oleks võimelised tegema vahet JV Co saadetud hulgisõnumite ja nende konkuren-

tide saadetud sõnumite vahel, mis tuleb saata edasi nende võrgus, ning seega teatise esitanud pooled turu sulgemisega tõenäoliselt ei tegele.

- (143) Peale selle oleks kooskõlastatud turu sulgemist raske saavutada. Täpsemalt väljendudes on hulgimüügituru läbi-paistmatuse ja kiiresti muutuvate turuosade tõttu teatise esitanud pooltel väga väike võimalus jõuda kokkuleppele turu sulgemise strateegias.
- (144) Lõppkokkuvõttes ei põhjusta tegevus tõenäoliselt tõhusta konkurentsi olulist kahjustamist mitte ühelgi turul, mis on seotud JV Co tegevusega hulgisõnumite valdkonnas.

4.3. Mittehorisontaalne mõju – konglomeraatmõju

- (145) Komisjon analüüsis, kui oluline oleks konkureerivate mobiilsideoperaatorile / virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorile see, et ta saaks mobiilimakseid pakkuda selleks, et jääda usutavaks konkurendiks mobiiltelefonide jaeturul.
- (146) Enamik turu-uuringule vastanutest arvab, et vähemalt lähitulevikus ei ole mobiilimaksete olemasolu klientide jaoks põhiline eristav tegur, kui nad valivad mobiiltelefoni või kõneaja lepingut mobiilsideoperaatoriga.
- (147) Veelgi enam, isegi kui mobiilimaksete pakkumise suutlikkus muutuks vältimatuks tingimuseks – väide, mida rõhutab Three UK⁽³⁶⁾ –, on tõenäoline, et Three UK-l oleks võimalik pakkuda klientidele oma mobiilimakseid, näiteks koos kolmandate pooltega, nagu Google või finantsasutused.
- (148) Eespool esitatule tuginedes on komisjon seisukohal, et väga tõenäoliselt ei teki ühtegi konkurentsiprobleemi konglomeraatmõjust, mille põhjustab JV Co loomine.

4.4. Horisontaalne mõju

- (149) Komisjon uuris ka seda, kas tegevus põhjustaks horisontaalseid konkurentsiprobleeme. Selles lõigus on hinnang esitatud kahes osas, mis käsitlevad vastavalt mobiilimaksete platvormide teenuste hulgimüügituruga ning mobiilreklaami teenuste ja andmeanalüüsi pakkumise turge. Ühinemise kõige otsesem mõju on konkurentsi kadumine ühinevate ettevõtete vahel.

⁽³⁶⁾ Three UK kinnitab, et mobiilimaksete kättesaadavusest saab oluline konkurentsivõime näitaja, kui tarbijad valivad, millise operaatori hinnakiri valida, sest telefoniaparatuurid muutuvad üha multifunktsionaalsemaks ning mobiilimaksetest saab juba alanud loomuliku arengu järgmine samm, n-ö hügieenitegur selles mõttes, et sellest saab samasugune mobiiltelefoni lahutamatu osa nagu kaamera või internetiühendus.

*Mobiilimaksete platvormi teenuste ja turvalise talletamise hulgi-
müük*

- (150) JV Co on uus siseneja tekkivale mobiilimaksete platvormi teenuste hulgi- ja turvalise talletamise turule. Teatise esitanud pooled on kas uued turule sisenejad (näiteks Orange / Barclaycard Quicktapi toode ja Telefónica O2 mobiilimakse) või võimalikud sisenejad. Samuti on nad kas uued sisenejad või võimalikud sisenejad võimalikule turvalise talletamise turule.
- (151) Komisjon on uurinud neid tõkkeid mobiilimaksete platvormi teenuste ja turvalise haldamise tekkivale turule sisenedes. Mitmes riigis on juba teatatud mitmest algatus-est. Ka Ühendkuningriigis on juba käivitatud mitu algatus. Võimalikud sisenejad on pangad ja finantsasutused, teised mobiilsideoperaatorid/virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorid (eelkõige Three UK) ja võrgupõhiste või võrguväliste teenuste pakkujad, nagu Google ja PayPal. Samuti peab komisjon tõenäoliselt Apple'i sisenedes soodsate turutingimuste korral. Peale SIM-kaardis asuva turvaelemendi oleks juurdepääs lubatud ka sisseehitatud turvaelementidele ja lisariistvarasse paigaldatud turvaelementidele (kleebid, sildid jne). Nagu on kirjeldatud eelnevates vertikaalset ja konglomeraatmõju käsitlevates lõikudes, puudub teatise esitanud pooltel suutlikkus ja stiimul sulgeda olulisel määral sisenejatele pääs sellele turule. See näitab, et teatise esitanud pooled ei ole võimelised takistama pääsu järgnevale mobiilimaksete jaemüügiturule.
- (152) Sellele tuginedes leiab komisjon, et tõenäoliselt ei kahjusta tegevus olulisel määral tõhusat konkurentsi, sest JV Co-le pakuvad konkurentsi paljud teised turuosalisel. Niisiis, isegi kui tegevus kõrvaldab võimaliku konkurentsi teatise esitanud poolte vahelt, ei kahjusta see tõenäoliselt oluliselt tõhusat konkurentsi, sest tegevus ei saa takistada olulistel ettevõtjatel (näiteks Google ja Apple) sellele tekkivale turule sisenedest ja JV Co-ga tõhusalt konkureerimast.
- (154) JV Co pakuks andmeanalüüsiteenuste kõigi kolme liigi elemente. Siiski ei pakuks JV Co andmeanalüüsi tarkvara, ⁽³⁷⁾ vaid internetisuundumuste analüüsi, mida pakuvad ka need ettevõtjad. Samamoodi ei müüks JV Co n-õ puhtaid andmeid (nagu teeb BlueKai või Experian), vaid müüks selle asemel teavet, mis on saadud analüüsiteenuste kasutamise teel.
- (155) JV Co-le kättesaadav teave on suures osas kättesaadav ka olemasolevatele ja uutele turuosalistele, nagu Google, Apple, Facebook, kaartide väljastajad, krediidiinfoasutused või jaemüüjad ⁽³⁸⁾. Peale selle on olemas teisi võimalusi paljude tarbijateni jõudmiseks, näiteks kommunaal- ettevõtjate kaudu (peaaegu kõik tarbijad kaustavad kommunaalteenuste pakkujaid). Lisaks on selge ka see, et mõni teine ettevõtja, näiteks RIM, pääseks aparaadist ligi samasugusele andmete hulga nagu JV Co.
- (156) Komisjon hindas ka seda, kas teatise esitanud pooled oleks suutelised osutama üksikult (mobiilipõhiseid) andmeanalüüsiteenused, kui tegevust ei toimuks. Valdava osa vastajatest pidas seda võimalikuks. Sellele vaatamata leidsid paljud turu-uuringute vastanud, et mõistlikum oleks, kui JV Co tegutses ühtse kontaktpunktina ja kuna andmeanalüüs ei ole nende põhitegevusala, ei oleks investering olnud ainult selle teenuse pakumiseks põhjendatud.
- (157) Kättesaadavale teabele tuginedes on komisjon seisukohal, et JV Co oleks tegelikult võimeline kõikidel alamturgudel koguma väga erilaadseid andmeid tarbijate kohta, mis oleks tema (mobiilipõhiste) andmeanalüüsi- ja reklaamiteenuste jaoks väga väärtuslikud. Ent ka paljud teised tuguvad ja väljakujunenud turuosalisel oleks võimelised pakuma JV Co-ga samaväärseid lahendusi. Seega ei sulgetaks teiste JV Co-ga konkureerivate reklaamiteenuste pakkujate pääsu olulise sisendi juurde ja JV Co loomine ei avaldaks negatiivset mõju konkurentile (mobiilipõhise) andmeanalüüsi turul ega turu-uuringute või turundusteabe teenustele. Seega võib jätta lahtiseks küsimuse, kas teatise esitanud pooled oleks sisenedud turule üksikult, kui tegevust ei toimuks.

Andmeanalüüsiteenused

- (153) Praegu ei paku ükski teatise esitanud pool üksinda võrgureklaami ja võrguvälise reklaami ning tehinguteenustega seotud andmeanalüüsiteenuseid. JV Co hakkab Ühendkuningriigis pakuma võrgureklaami ja võrguvälise reklaamiga ning tehinguteenustega seotud andmeanalüüsiteenuseid, mis käsitlevad aruannete analüüsimist, andmete analüüsimist äritegevuse arendamiseks ja püsikliendi andmete analüüsimist.
- (158) Eespool esitatud arvestades ei põhjusta tegevus tõenäoliselt olulisel määral tõhusa konkurentsi kahjustamist mitte ühelgi võimalikul turul, mis on seotud JV Co tegevusega andmeanalüüsi valdkonnas.

⁽³⁷⁾ [...]*

⁽³⁸⁾ Turulepääsu sulgemise puudumine tehingute valdkonnas aitab samuti tagada, et neil ettevõtjatel on võimalik koguda tehingu järel asjakohaseid andmeid.

Reklaamiteenused

- (159) JV Co tegutseks reklaami vahendajana, pakkudes suurt valikut reklaamiteenuseid, mille seas on näiteks: otsinguta reklaamid (JV Co-s osalevate mobiilsideoperaatorite või virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorite ja kolmandate poolte inventaril), tõiuke-SMSide, programmeeritavate hulgisõnumite ja tõmbesõnumite saatmine (kupongid ja vautserid).
- (160) Komisjon hindas JV Co loomise mõju mobiilreklaamide vahendamise turule ja kõikvõimalikele alamturgudele. Paljud teenused on veel arendamisjärgus, isegi kui analüütikud ennustavad lähitulevikus suurt arengut ⁽³⁹⁾.
- (161) Ükski teatise esitanud pool ei tegele praegu üksinda digitaalreklaami eri vormide vahendamisteenustega. Praegu tegelevad nad kõik väga vähesel määral vaid oma inventari müügiga.
- (162) Komisjon leiab, et üldisel mobiilreklaami turul tuleks JV Co-l konkureerida tugevate üleilmsete konkurentidega, nagu Google (DoubleClick, AdMob, Admeld), Apple (Quattro Wireless / iAd), Yahoo! (Blue Lithium ja Right-Media), Microsoft (Screenonic, aQuantive), AOL (AOL Advertising), WPP (24/7 RealMedia), või sõltumatute mobiilreklaamide võrkudega, nagu Millennial Media. JV Co tegutseks sellisel turul alternatiivse võimalusena selliste väljakujunenud turuosaliste kõrval.
- (163) Kitsamal suunatud turundussõnumite saatmise turul ja eriti programmeeritavate hulgisõnumite ja tõiuke-SMSide alamturgudel hindas komisjon, kas JV Co-st kujuneks tugev osaline, kes pääseks ligi teatise esitanud poolte lõppklientidele ning saaks saata neile suunatud turundussõnumeid.
- (164) Praegu on suunatud turundussõnumite (ja eriti tõiuke-SMSide ja programmeeritavate hulgisõnumite) saatmise turg mobiilreklaamidega võrreldes ebaoluline. Peale selle ei oleks JV Co võime pakkuda suunatud lühisõnumeid ainulaadne, sest mitmel osalisel (nagu Apple või Google) ⁽⁴⁰⁾ on olemas (enamiku) oma klientide mobiiltelefoninumbrid koos muu klientidega seonduva teabega ning nad võiks kerge vaevaga luua samasuguseid teenuseid või pakkuda kolmandatele pooltele vajaminevaid andmeid ⁽⁴¹⁾. Teised turuosalised, nagu krediitkaar-

tide väljastajad, maksesüsteemid, jaemüüjad ja krediidiinfoettevõtjad, võivad samuti teha, võib-olla koos, kolmandatele pooltele pakkumisi või edastada andmeid.

- (165) Peale selle tuleb märkida, et isegi kõige kitsama võimaliku tõiuke-SMSide ja programmeeritavate hulgisõnumite turumääratluse järgi piiraks JV Co-d sõnumite saatmise alternatiivsed vormid, nagu IP-tõuketeavitused ja teadete saatmine e-postiga.
- (166) Komisjon on seisukohal, et tõenäoliselt ei kahjusta tegevus olulisel määral tõhusat konkurentsi ühelgi võimalikul asjaomasel turul, mis on seotud JV Co reklaamiteenustega.

Tegevuse kooskõlastamine mobiiltelefoniside jaemüügiturul

- (167) Samuti analüüsis komisjon kooskõlas ühinemismääruse artikli 2 lõikega 4, kas JV Co annaks teatise esitanud pooltele alust tegevuse kooskõlastamiseks mobiiltelefoniside jaemüügiturul, mida tuleks hinnata kooskõlas kriteeriumidega, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 101 lõigetes 1 ja 3. ELi toimimise lepingu artikli 101 lõike 1 alusel on konkurentsipiiranguga tegemist juhul, kui ematettevõtjate konkurentsikäitumise kooskõlastamine on tõenäoline ja märgatav ning tuleneb ühissettevõtte loomisest ⁽⁴²⁾.
- (168) Kõik kolm teatise esitanud poolt tegutsevad ja jätkavad tegutsemist Ühendkuningriigi mobiiltelefoniside jaemüügiturul, mis on JV Co tegevusvaldkondade naaberturg.
- (169) Kuid tõenäoliselt ei kahjusta JV Co loomine ühtegi olulist konkurentsinäitajat mobiiltelefoniside jaemüügiturul, näiteks eri mobiiltelefonide kättesaadavust või lepingus sisalduvate minutite hulka, andmemahutusi või tekstisõnumite arvu.
- (170) Komisjon on seisukohal, et teatise esitanud pooltel ei tohiks olla praktilist alust tegevuse kooskõlastamiseks JV Co kaudu mobiiltelefoniside jaemüügiturul.

V. KASUTEGURID

- (171) Tegevusele avaldavad üldist mõju ka tõenäolised tegevusega kaasnevad kasutegurid. Kuigi konkurentsivastast mõju kasuteguritest sõltumata ei ole, moodustavad need kasutegurid osa üldisest konkurentsimoju hindamisest.

⁽³⁹⁾ Ofcomi aruanne 2011. aasta augustist, lk 201–202.

⁽⁴⁰⁾ Teatise esitanud pooled rõhutavad, et näiteks Apple ja Google koguvad mobiiltelefoninumbreid siis, kui kliendid loovad oma konto iTunesis või Google Play's.

⁽⁴¹⁾ Komisjon saab teiste turuosaliste öeldu põhjal aru, et Apple ega Google ei müü praegu otse sellist liiki andmeid.

⁽⁴²⁾ Vt komisjoni 27. mai 1998. aasta otsus, juhtum nr IV/JV. 1 – Telia/Telenor/Schibsted, punkt 28.

- (172) Teatise esitanud pooled ei ole esitanud üksikasjalikku analüüsi, kust selguks, et mis tahes sellised kasutegurid vastavad horisontaalse ühinemise suuniste kriteeriumidele ja eriti see, et neid ei oleks võimalik saavutada muul viisil, mille mõju konkurentsile oleks väiksem.
- (173) Ent selliste tõenäoliste kasutegurite suurust ei ole vaja täpselt hinnata, sest tegevusel puudub konkurentsivastane mõju, sõltumata kasuteguritest.

VI. ÜLDINE JÄRELDUS KONKURETSIMÕJU HINDAMISE KOHTA ASJAOMASTEL TURGUDEL

- (174) M-kaubandus on arenemisjärgus ja sektoris on sisenemas mitmed huvitatud pooled ning arendamisel on mitu eri tehnoloogiat. JV Co-l ei ole tõenäoliselt tehnilist ega kaubanduslikku suutlikkust ega ka stiimulit sulgeda olulisel määral konkurentide turulepääs või takistada nende laienemist seoses mobiilimaksete platvormi teenuste jae- või hulgimüügi, reklaamiteenuste või andmeanalüüsiteenustega.
- (175) Piisav arv konkurente on juba kas turule ilmunud või on lähitulevikus väga tõenäoliselt ilmumas. Mõni neist konkurentidest on olulise turuvõimu, klientuuri ja valdkondlike eriteadmistega ettevõtja. Nende seas on finants-

teenuste pakkujad, võrgupõhiste või võrguväliste teenuste pakkujad, internetimaksetega juba tegelevad turuosalised ning teised mobiilsideoperaatorid ja virtuaalse mobiilsidevõrgu operaatorid. Komisjon ei leia, et tegevus võiks tekitada olulisi tõkkeid turule sisenemiseks, näiteks raskendades võimalikel sisenejatel vajalike sisendite saamist. Seepärast on komisjon seisukohal, et isegi kui teatise esitanud pooltest ei kujune JV Co tõttu eraldi võetuna tegelikke konkurente, leidub piisaval hulgal teisi konkurente, kes tagavad piisava tehingujärgse konkurentsiturve. Samamoodi leiab komisjon, et JV Co-l ei ole tõenäoliselt võimalik innovatsiooni lämmatada; m-kaubanduse turgu iseloomustab ilmselt ka lähiaastatel uute algatuste väljatöötamine ja kõikvõimalike kaubanduslike ja tehniliste uuenduste ilmumine.

- (176) Komisjon on seisukohal, et tõenäoliselt ei kahjusta tegevus olulisel määral tõhusat konkurentsi ühinemismääruse artikli 2 lõike 2 tähenduses ühelgi asjaomasel turul või võimalikul alamturul.
- (177) Seega tuleks tegevus lugeda kokkusobivaks siseturuga ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu toimimisega vastavalt ühinemismääruse artikli 8 lõikele 1 ja EMP lepingu artiklile 57.

KOMISJONI OTSUS,

6. märts 2013,

millega muudetakse komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta otsust, millega luuakse eksperdirühm Euroopa satelliitnavigatsiooni süsteemide edasise tegevuskava väljatöötamiseks (tegevuskava nõuandekomitee)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2013/C 66/05)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta otsusega on loodud eksperdirühm Euroopa satelliitnavigatsiooni süsteemide edasise tegevuskava väljatöötamiseks, tegevuskava nõuandekomitee⁽¹⁾ (edaspidi „komitee“), et anda komisjonile sõltumatut nõu programmide EGNOS ja Galileo tegevuskavade osas.
- (2) Komitee loomisel otsustas komisjon, et selle liikmed nimetatakse isikuliselt.
- (3) Vastavalt komisjoni eeskirjadele eksperdirühmade kohta⁽²⁾ peavad isikuliselt nimetatud liikmed tegutsema sõltumatult ja avalikkuse huvidest lähtuvalt.
- (4) Teatavad komisjoni nimetatud liikmed⁽³⁾ on selliste eraõiguslike äriühingute töötajad ja juhid, mille tegevust komitee tegevus otseselt puudutab. Seepärast ei saa kõnealused töötajad ja juhid olla isikuliselt nimetatud liikmed, kuid võivad komitee töös osaleda sidusrühmade esindajatena.
- (5) Seepärast peaks komitee koosnema isikuliselt nimetatud üksikisikutest ning sidusrühmade ja organisatsioonide ühiseid huve esindavatest üksikisikutest. Kooskõlas komisjoni eeskirjadega eksperdirühmade kohta⁽⁴⁾ tuleb mõistet „organisatsioon“ käsitada selle laias tähenduses, hõlmates muu hulgas nii äriühinguid, ühinguid, valitsusväliseid organisatsioone, ametiühinguid, liidu ameteid ja asutusi ning ka rahvusvahelisi organisatsioone.
- (6) Seega tuleks komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta otsust, millega luuakse eksperdirühm Euroopa satelliitnavigatsiooni süsteemide edasise tegevuskava väljatöötamiseks (tegevuskava nõuandekomitee), vastavalt muuta,

ON TEINUD JÄRGMISE OTSUSE:

Artikkel 1

Komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta otsuse (millega luuakse eksperdirühm Euroopa satelliitnavigatsiooni süsteemide edasise tegevuskava väljatöötamiseks (tegevuskava nõuandekomitee)) artikli 4 lõigete 2 ja 3 tekst asendatakse järgmise tekstiga:

„2. Liikmed nimetab komisjon spetsialistide hulgast, kes on pädevad artiklis 2 osutatud valdkondades, ja organisatsioonide hulgast, kes tegutsevad kõnealustes valdkondades, ja kes on vastanud kandideerimiskutsele.

3. Nõuanderühma liikmed on järgmised:

- isikuliselt nimetatud üksikisikud;
- üksikisikud, kes on nimetatud esindama satelliitnavigatsiooni valdkonna sidusrühmade ühiseid huve; nad ei esinda konkreetset sidusrühma, või
- organisatsioonid selle mõiste laias tähenduses, sealhulgas äriühingud, ühingud, valitsusvälised organisatsioonid, ametiühingud, liidu ametid ja asutused ning samuti rahvusvahelised organisatsioonid. Organisatsioonid nimetavad oma esindajad.”

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Seda kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2014.

Brüssel, 6. märts 2013

Komisjoni nimel
asepresident
Antonio TAJANI

⁽¹⁾ ELT C 271, 7.10.2010, lk 2.

⁽²⁾ K(2010) 7649 (lõplik), 9. reegel.

⁽³⁾ K(2011) 3624 (lõplik).

⁽⁴⁾ K(2010) 7649 (lõplik), 8. reegel.

EUROOPA MAJANDUSPIIRKONDA KÄSITLEV TEAVE

EFTA JÄRELEVALVEAMET

EFTA riikide esitatav teave riigiabi kohta, mida antakse kooskõlas Euroopa Majanduspiirkonna lepingu XV lisa punktis 1j osutatud õigusaktiga (komisjoni määrus (EÜ) nr 800/2008 EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnustatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus))

(2013/C 66/06)

I OSA

Abi nr	GBER 12/12/ENV	
EFTA riik	Norra	
Abi andev ametiasutus	Nimi	Tolli- ja aktsiisimaksu direktoraat (piirkondlikud tolliasutused)
	Aadress	Postbox 8122 Dep 0032 Oslo NORWAY
	Veebisait	http://www.toll.no
Abimeetme nimetus	Vähendatud CO ₂ - maks lennunduses kasutatavale mineraalõlile, mis on hõlmatud Euroopa heitkogustega kauplemise süsteemi.	
Riiklik õiguslik alus (viide riigi ametlikule väljaandele)	— Norra parlamendi iga-aastane otsus CO ₂ -maksu kohta — Aktsiisimaksu käsitlev 11. detsembri 2001. aasta määrus nr 1451 § 4-6-1 (2)	
Veebilink abimeetme terviktekstile	http://www.lovddata.no/for/sf/sv/fd-20121127-1217.html ja http://www.lovddata.no/for/sf/fd/td-20011211-1451-029.html	
Abimeetme liik	Abikava	Maksuvähendus
Kestus	Abikava	1.1.2012 kuni 31.12.2021
Asjaomased sektorid	Ainult teatavatele sektoritele antav abi – palun täpsustage vastavalt NACE Rev. 2-le.	51.10 Reisijate õhustransport 51.21 Kaupade õhustransport
Abisaaja liik	VKE	Nii VKEd kui ka suurettevõtjad
	Suurettevõtjad	Nii VKEd kui ka suurettevõtjad
Eelarve	Abikavas ettenähtud eelarve aastane üldsumma	70 miljonit Norra krooni
Abimeede (artikkel 5)	Maksumeede	Maksuvähendus

II OSA

Üldeesmärgid (loetelu)	Eesmärgid (loetelu)	Abi suurim osatähtsus (%) või suurim abisumma Norra kroonides	VKE – lisatoetused (%)
Keskkonnakaitseks antav abi (artiklid 17–25)	Keskkonnamaksu vähenduste vormis antav abi (artikkel 25)	70 miljonit Norra krooni	

EFTA järelevalveameti teatis riigiabi tagasinõudmisel kehtivate intressimäärade ning viite- ja diskontomäärade kohta, mida kohaldatakse kolme EFTA riigi suhtes alates 1. jaanuarist 2013

(Avaldatud vastavalt järelevalveameti 14. juuli 2004. aasta otsuse nr 195/04/COL artiklile 10 (ELT L 139, 25.5.2006, lk 37 ja EMP kaasanne nr 26/2006, 25.5.2006, lk 1))

(2013/C 66/07)

Baasmäärad arvutatakse kooskõlas järelevalveameti riigiabi suuniste peatükiga viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodi kohta, mida on muudetud järelevalveameti 17. detsembri 2008. aasta otsusega nr 788/08/COL. Kehtiva viitemäära saamiseks tuleb riigiabi suuniste kohaselt lisada asjakohased marginaalid. Diskontomäära puhul tähendab see seda, et baasmäärale tuleb lisada vastav 100 baaspunkti suurune marginaal. Tavaliselt arvutatakse tagastamise määr 100 baaspunkti suuruse marginaali lisamise teel baasmäärale, nagu see on ette nähtud järelevalveameti 17. detsembri 2008. aasta otsusega nr 789/08/COL, millega muudetakse järelevalveameti 14. juuli 2004. aasta otsust nr 195/04/COL (avaldatud ELT L 340, 22.12.2010, lk 1 ja Euroopa Liidu Teataja EMP kaasandes nr 72/2010, 22.12.2010, lk 1). Baasmäärad on kindlaks määratud järgmiselt:

	Island	Liechtenstein	Norra
1.1.2013–	6,14	0,34	2,39

V

(Teated)

KOHTUMENETLUSED

EFTA KOHUS

EFTA järelevalveameti 4. detsembril 2012 Liechtensteini Vürstiriigi vastu algatatud hagi

(Kohtuasi E-14/12)

(2013/C 66/08)

EFTA järelevalveamet, Rue Belliard 35, 1040 Brüssel, Belgium keda esindavad Xavier Lewis, Clémence Perrin ja Catherine Howdle, on algatanud 4. detsembril 2012 EFTA kohtus hagi Liechtensteini Vürstiriigi vastu.

EFTA järelevalveamet taotleb, et EFTA kohus

- 1) tuvastaks, et kuna Liechtensteini Vürstiriik jättis jõusse õigusnormi, mis kehtestab Liechtensteinis elavatele isikutele, kelle eest vastutab ajutist tööd vahendav asutus, kohustuse maksta 50 000 Šveitsi frangi suurune tagatisraha, kuid kehtestab samas nendele isikutele, kes täidavad ajutise töö tegemisel sarnaseid tööülesandeid, kuid elavad väljaspool Liechtensteini, ning asutustele, mille eesmärk on osutada ajutise töö vahendamise teenuseid piiriüleselt, kohustuse maksta 100 000 Šveitsi frangi suurune tagatisraha, on Liechtensteini Vürstiriik (edaspidi „Liechtenstein“) rikkunud Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artiklist 31 ja artiklist 36 tulenevaid kohustusi;
- 2) kohustaks Liechtensteini Vürstiriiki kandma menetluskulud.

Õiguslik ja faktiline taust ning hagi toetuseks esitatud asjaolud:

- EFTA järelevalveamet on seisukohal, et Liechtenstein ei ole 25. jaanuaril 2012 EFTA järelevalveameti esitatud põhistatud arvamuse kohaselt täitnud EMP lepingu artiklist 31 ja artiklist 36 tulenevaid kohustusi ajutise töö vahendamise ja tööturuasutuste valdkonnas.
- Liechtensteini puhul kõne all olevad sätted on 11. juuli 2000. aasta tööhõive- ja ajutise töö vahendamise teenuste määruse artiklid 25 ja 26 (*Verordnung vom 11. Juli 2000 zum Gesetz über die Arbeitsvermittlung und den Personalverleih*).

EFTA järelevalveamet on seisukohal, et kõnealuste meetmete kohaselt kehtestatakse Liechtensteini siseriikliku õigusega selles riigis elavatele isikutele, kelle eest vastutab ajutist tööd vahendav asutus, kohustus maksta 50 000 Šveitsi frangi suurune tagatisraha. Sama õigusaktiga kehtestatakse kohustus maksta 100 000 Šveitsi frangi suurune tagatisraha nendel isikutel, kes täidavad ajutise töö tegemisel sarnaseid tööülesandeid, kuid elavad väljaspool Liechtensteini. 100 000 Šveitsi frangi suurune tagatisraha tuleb maksta ka ajutist tööd vahendavatel asutustel, mille asukoht on väljaspool Liechtensteini ning mille eesmärk on osutada selliseid teenuseid piiriüleselt.

- EFTA järelevalveamet on seisukohal, et jättes nimetatud õigusnormid selle praegusel kujul jõusse, rikub Liechtenstein EMP lepingu artiklitest 31 ja 36 tulenevaid kohustusi.

EFTA järelevalveameti 30. novembril 2012 Islandi vastu algatatud hagi**(Kohtuasi E-12/12)**

(2013/C 66/09)

EFTA järelevalveamet, Rue Belliard 35, 1040 Brüssel, Belgia, keda esindavad Markus Schneider ja Clémence Perrin, algatas 30. novembril 2012 EFTA kohtus hagi Islandi vastu.

EFTA järelevalveamet taotleb, et EFTA kohus

- 1) otsustaks, et jättes selleks ettenähtud aja jooksul vastu võtmata EMP lepingu XIX lisa punktis 7h viidatud õigusakti (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ), mida on kohandatud EMP lepingu protokolliga nr 1, kohaldamiseks vajalikud meetmed või jätnud järelevalveametile kõnealustest meetmetest teavitamata, ei ole Islandi Vabariik täitnud kõnealuse õigusakti ja EMP lepingu artiklist 7 tulenevaid kohustusi ning
- 2) kohustaks Islandit kandma menetluskulud.

Õiguslik ja faktiline taust ning hagi toetuseks esitatud asjaolud:

- EFTA järelevalveamet on seisukohal, et vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ (edaspidi „direktiiv”) artiklile 27 ja EMP lepingu artiklile 7 on Island kohustatud direktiivi kohaldamiseks võtma vajalikke meetmeid ning teavitama võetud meetmetest EFTA järelevalveametit.
- EFTA järelevalveamet väidab, et ta ei ole saanud Islandi valitsuselt sellist teavet, ega ole tema käsutuses ka muud teavet, millest järeldada, et Island on võtnud direktiivi kohaldamiseks vajalikke meetmeid.
- EFTA järelevalveamet väidab, et Island ei ole täitnud direktiivi artiklist 27 ja EMP lepingu artiklist 7 tulenevaid kohustusi, jättes selleks ettenähtud aja jooksul vastu võtmata meetmed, mida on vaja direktiivi kohaldamiseks, või jätnud järelevalveametile kõnealustest meetmetest teatamata.

EFTA järelevalveameti 30. novembril 2012 Islandi vastu algatatud hagi**(Kohtuasi E-13/12)**

(2013/C 66/10)

EFTA järelevalveamet, Rue Belliard 35, 1040 Brüssel, Belgium, keda esindavad Xavier Lewis ja Maria Moustakali, algatas 30. novembril 2012 EFTA kohtus hagi Islandi vastu.

EFTA järelevalveamet taotleb, et EFTA kohus

- 1) otsustaks, et jättes selleks ettenähtud aja jooksul vastu võtmata EMP lepingu I lisa I peatüki osa 7.1 punktis 10 viidatud õigusakti (nõukogu 26. märtsi 1990. aasta direktiiv 90/167/EMÜ, millega kehtestatakse ravimisõõtade ühenduses valmistamise, turuleviimise ja kasutamise tingimused), mida on kohandatud EMP lepingu protokolliga nr 1, kohaldamiseks vajalikud meetmed või jätnud järelevalveametile kõnealustest meetmetest teavitamata, ei ole Islandi Vabariik täitnud kõnealuse õigusakti ja EMP lepingu artiklist 7 tulenevaid kohustusi ning
- 2) kohustaks Islandit kandma menetluskulud.

Õiguslik ja faktiline taust ning hagi toetuseks esitatud asjaolud:

- EFTA järelevalveamet on seisukohal, et vastavalt nõukogu 26. märtsi 1990. aasta direktiivi 90/167/EMÜ (edaspidi „direktiiv”) artiklile 15 ja EMP lepingu artiklile 7 on Island kohustatud direktiivi kohaldamiseks võtma vajalikke meetmeid ning teavitama EFTA järelevalveametit võetud meetmetest.
  - EFTA järelevalveamet väidab, et ta ei ole saanud Islandi valitsuselt sellist teavet, ega ole tema käsutuses ka muud teavet, millest järeldada, et Island on võtnud direktiivi kohaldamiseks vajalikke meetmeid.
  - EFTA järelevalveamet väidab, et Island ei ole täitnud direktiivi artiklist 15 ja EMP lepingu artiklist 7 tulenevaid kohustusi, jättes selleks ettenähtud aja jooksul vastu võtmata meetmed, mida on vaja direktiivi kohaldamiseks, või jätnud järelevalveametile kõnealustest meetmetest teatamata.
-

KONKURENTSIPOLIITIKA RAKENDAMISEGA SEOTUD MENETLUSED

EUROOPA KOMISJON

Elteatis koondumise kohta

(Juhtum COMP/M.6869 – GM/Ispol)

Võimalik lihtsustatud korras menetlemine

(EMPs kohaldatav tekst)

(2013/C 66/11)

1. märtsil 2013 sai komisjon nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004⁽¹⁾ artiklile 4 vastava teatise kavandatava koondumise kohta, mille raames General Motors Company (edaspidi „GM”, USA) kontserni kuuluv ettevõtja General Motors Europe Holdings S.L. (edaspidi „GMEH”, Hispaania) omandab täieliku kontrolli ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses ettevõtja Ispol Holding BV G (edaspidi „Ispol”, Madalmaad) üle aktsiate või osade ostu teel.
- Asjaomaste ettevõtjate majandustegevus hõlmab järgmist:
  - GM: sõiduautode ja kergete tarbesõidukite ülemaailmne tootmine ja müük;
  - Ispol: sõidukite (autode) diiselmootorite tootmine ja müük.
- Komisjon leiab pärast teatise esialgset läbivaatamist, et tehing, millest teatatakse, võib kuuluda EÜ ühinemismääruse reguleerimisalasse, kuid lõplikku otsust selle kohta ei ole veel tehtud. Vastavalt komisjoni teatisele lihtsustatud korra kohta teatavate ettevõtjate koondumiste käsitlemiseks kooskõlas EÜ ühinemismäärusega⁽²⁾ tuleks märkida, et käesolevat juhtumit on võimalik käsitleda teatise ettenähtud korra kohaselt.
- Komisjon kutsub asjast huvitatud kolmandaid isikuid esitama komisjonile oma võimalikke märkusi kavandatava toimingu kohta.

Komisjon peab märkused kätte saama hiljemalt kümne päeva jooksul pärast käesoleva dokumendi avaldamist. Märkusi võib saata komisjonile faksi (+32 22964301), elektronposti (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) või postiga järgmisel aadressil (lisada viitenumber COMP/M.6869 – GM/Ispol):

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1 („EÜ ühinemismäärus”).

⁽²⁾ ELT C 56, 5.3.2005, lk 32 („lihtsustatud korda käsitlev teatis”).

Tellimishinnad aastal 2013 (ilma käibemaksuta, sisaldavad tavalise saatmise kulusid)

<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	1 300 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria paberkandjal + DVD-l aastane väljaanne	ELi 22 ametlikus keeles	1 420 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	910 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria igakuiselt ja kumulatiivselt DVD-l	ELi 22 ametlikus keeles	100 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) kord nädalas DVD-l	mitmekeelne: ELi 23 ametlikus keeles	200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria – värbamiskonkursid	konkursside keeled	50 eurot aastas

Euroopa Liidu Teatajat saab tellida Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles. Teataja on jaotatud L-seeriaks (õigusaktid) ja C-seeriaks (teave ja teatised).

Iga keeleversioon tuleb tellida eraldi.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 920/2005, mis avaldati ELTs L 156 18. juunil 2005 ja milles sätestatakse, et Euroopa Liidu institutsioonid ei ole ajutiselt kohustatud koostama ja avaldama kõiki õigusakte iiri keeles, müüakse ELT iirikeelseid väljaandeid eraldi.

Euroopa Liidu Teataja lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) tellimus sisaldab kõiki 23 keeleversiooni ühel mitmekeelsel DVD-l.

Soovi korral saab koos *Euroopa Liidu Teataja* tellimusega mitmesuguseid *Euroopa Liidu Teataja* kaasandeid. Kaasannete ilmumisest teavitatakse tellijaid teadaande vahendusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Müük ja tellimused

Erinevate tasuliste perioodikaväljaannete tellimusi, k.a *Euroopa Liidu Teataja* tellimust, saab vormistada meie edasimüüjate kaudu. Edasimüüjate nimekiri on kättesaadav järgmisel veebilehel:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm

EUR-Lexi (<http://eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

